ЖЕТІСУ шұғыласы

№ 28 (9062),
жұма, 4 шілде
2025 жыл

Eskeldi_eli@mail.ru

Ескелді аудандық қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық газеті. Газет 1930 жылғы 13 қазаннан шығады.

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫНЫҢ БАС ХАТШЫСЫ НҰРЛАН ЕРМЕКБАЕВТЫ ҚАБЫЛДАДЫ

Кездесуде ШЫҰ аясындағы ықпалдастықты одан әрі дамыту перспективасы талқыланды.

Қасым-Жомарт Тоқаевтың айтуынша, Қазақстан ШЫҰ-ның тиімді әрі теңгерімді халықаралық ұйым ретіндегі рөлін нығайтуға баса мән береді. Бұл қазіргі әлемдік саясаттағы сын-қатерлерге жедел үн қатуға ықпал етеді.

Президент Қытайдың ШЫҰ-ға төрағалығын жоғары бағалап, Ұйым тетіктерін жетілдіруге қолдау көрсететінін айтты.

Бұдан бөлек, Қазақстанның Ұйым аясында ұсынған басты бастамаларын іске асыру жолдары қаралды.

akorda.kz

ЖЕТІСУЛЫҚ МАМАНДАР ОҢАЛТУ МӘСЕЛЕСІ БОЙЫНША ӨЗБЕКСТАНДЫҚ ӘРІПТЕСТЕРІМЕН ТӘЖІРИБЕ АЛМАСТЫ

Жуырда «Мүмкіндігі шектеулі балаларға арналған Қаратал күндізгі болу орталығы» КММ қызметкерлері Өзбекстан Республикасының Мүгедектерді оңалту және протездеу ұлттық орталығына тәжірибе алмасу сапарымен барды.

Сапардың мақсаты – мүгедектерді оңалту саласындағы озық тәжірибелермен танысу және екіжақты әріптестікті дамыту. Делегация орталықтағы оңалту және протездеу қызметтерімен, оның ішінде CME әдісімен (Куэвас Медек Жаттығулары) танысты.

Іс-шара аясында мамандар психологиялық, әлеуметтік, кәсіби оңалту бағыттарында көрсетілетін кешенді қызметтермен танысып, мамандармен тәжірибе бөлісті.

Сапар барысында орталық мамандары қонақтарға оңалту әдістерін іс жүзінде көрсетіп, нақты бағыттар бойынша кеңес берді.

Мұндай тәжірибе алмасу әлеуметтік қызметкерлердің кәсіби біліктілігін арттыратын, инклюзивті қоғам құру жолындағы маңызды қадам болып табылады.

Жетісу облысы мен Өзбекстан арасындағы бұл кәсіби байланыс болашақта мүмкіндігі шектеулі жандарға көрсетілетін қызмет сапасын арттыруда өзінің оң ықпалын тигізетін болады.

Облыстық жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының мәліметі бойынша.

ФЛЕШМОБ «ҰЛЫ ДАЛА ҮНІ» В ТАЛДЫКОРГАНЕ: НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДУХ, МУЗЫКА И НОВЫЙ РЕКОРД

Сегодня, 1 июля, на центральной площади города Талдыкорган состоялся масштабный областной праздничный флешмоб под названием «Ұлы дала үні», посвященный Национальному дню домбры. Это яркое культурное мероприятие стало символом уважения к казахской традиционной музыке, продемонстрировавшее силу национального духа и преемственность поколений в сохранении самобытного искусства народа.

Флешмоб объединил представителей районов области Жетісу, а также работников областных управлений и организаций, которые выразили свое уважение к национальной культуре. Кроме того, на фоне природных и исторических достопримечательностей региона был создан видеоклип с исполнением кюя «Бақтыбайдың әуені». Этот музыкально-визуальный фильм, дополненный кадрами флешмоба, стал ярким примером гармоничного союза традиций и современности.

Одновременное исполнение этих двух кюев 5000 участниками стало ярким символом масштабности и силы национальной культуры. Достижение было официально зарегистрировано главным редактором Книги рекордов Казахстана Кайратом Тазабековым, который вручил сертификат о новом рекорде акимату области Жетісу. Это событие получило высокую оценку как важное достижение не только для региона, но и для всей культурной жизни Казахстана.

По мнению организаторов, флешмоб вошел в историю не только как праздничное событие, но и как важное культурное наследие, укрепляющее духовную связь между поколениями и воспитывающее уважение к национальному искусству.

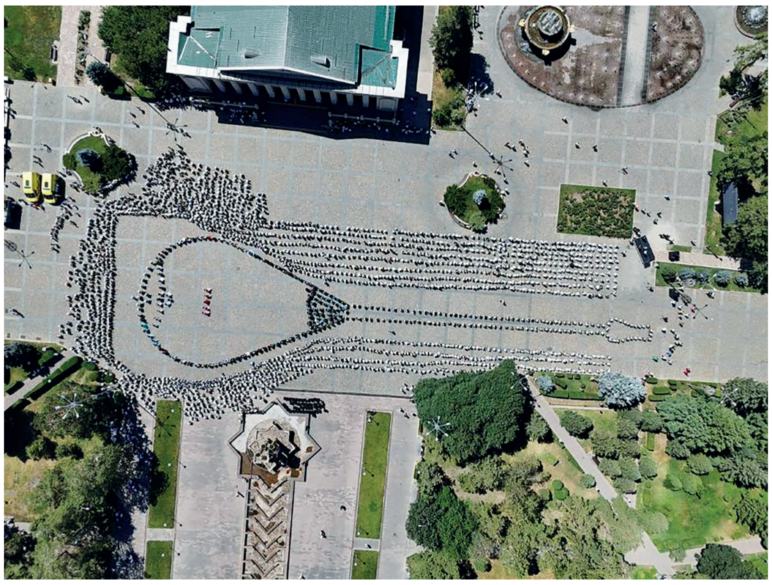

ОБЪЯВЛЕН КОНКУРС НА СОИСКАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ МОЛОДЕЖНОЙ ПРЕМИИ «ДАРЫН»

Министерство культуры и информации Республики Казахстан объявляет конкурс на соискание Государственной молодежной премии «Дарын».

Государственная молодежная премия «Дарын» присуждается ежегодно в целях государственной поддержки талантливой молодежи за плодотворную научную, творческую, общественную деятельность, а также за высокие спортивные достижения.

Конкурс пройдет по 10 номинациям: «Литература», «Наука», «Дизайн и изобразительное искусство», «Журналистика», «Классическая музыка», «Общественная деятельность», «Спорт», «Театр и кино», «Эстрада», «Народное творчество».

На соискание премии претендуют граждане Республики Казахстан в возрасте до 35 лет на момент окончания приема заявок, являющиеся лауреатами международных и республиканских конкурсов, фестивалей и выставок, призерами и победителями спортивных соревнований республиканского и международного уровней, а также кандидаты, деятельность которых является инновационной и способствует развитию соответствующей отрасли и общества в целом.

Кандидатуры на соискание молодежной премии «Дарын» выдвигаются центральными, местными и иными государственными органами, общественными объединениями и иными юридическими лицами, зарегистрированными на территории Республики Казахстан, и представляют следующие документы в бумажном и электронном виде:

1) копию документа, удостоверяющего личность кандидата;

2) регистрационную заявку на соискание Государственной молодежной премии «Дарын» по форме согласно приложению к настоящим Правилам

3) ходатайство и справку о достижениях соискателя премии;

4) копии наградных дипломов, грамот, благодарностей (при наличии);

5) копии статей, публикаций кандидата или о кандидате (при наличии);

6) копию справки о наличии банковского счета;

7) подтверждающие материалы о достижениях кандидата (при наличии).

Лицам, удостоенным премии, присваивается звание «Лауреат Государственной молодежной премии «Дарын», вручается диплом, нагрудной знак и денежная премия.

Премия «Дарын» была учреждена в 1992 году. В разные годы обладателями данной премии становились более 360 человек из различных сфер.

Документы соискателей принимаются (бумажный вариант) с 26 июня по

27 августа (включительно) 2025 года Министерством культуры и информации Республики Казахстан по адресу: г. Астана, проспект Мәңгілік ел 8, здание

«Дом министерств» 14-подъезд, (электронный вариант) по почте premiya.daryn@mki.gov.kz.

Телефоны для справок: 8 (7172) 74-05-25, 8 (7172) 74-18-43, 8 701 170 46 54 (в рабочие дни, с 9:00 ч. до 18:30 ч.).

Правила присуждения Государственной молодежной премии «Дарын» ttp://10.61.42.188/rus/docs/V2300033016

ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ СЭС ҚҰРЫЛЫСЫ ЕШКІӨЛМЕС ПЕТРОГЛИФТЕРІНЕ ҚАУІП ТӨНДІРМЕЙДІ

Жетісу облысында Ешкіөлмес жотасындағы петроглифтерді жан-жақты бағалау мақсатында уәкілетті органдардың қатысуымен көшпелі отырыс өткізілді, – деп хабарлайды Жетісу облысы әкімінің баспасөз қызметі.

Облыс әкімінің орынбасарлары Әсет Қанағатов, Диас Есдәулетовпен бірге комиссия мүшелері Ешкіөлмес археологиялық кешеніне және жоғарғы Талапты СЭС құрылысы жүріп жатқан жерге барып, бірқатар мамандардың қатысуымен өзара қорытындыға келді.

Облыстық тарихи-мәдени мұраны қорғау орталығының бөлім меңгерушісі Жандос Адамжановтың айтуынша, Ешкіөлмес петроглифтерін паспорттау 2012 жылы белгілі археолог Александр Горячевтің жетекшілігімен жүргізілген. Онда 15 мыңдай жартас суреттері тіркелген. Барлығы мемлекет қорғауында.

Ешкіөлмес петроглифтері жоғарғы Талапты СЭС құрылысынан 5-6 км қашықтықта орналасқан. ҚР Мәдениет және спорт министрінің «Тарих және мәдениет ескерткішінің қорғау аймағын, құрылыс салуды реттеу аймағын және қорғалатын табиғи ландшафт аймағын және оларды пайдалану режимін айқындау қағидаларын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес археологиялық ескерткіштер 120 метрлік қорғау аймағымен қоршалады. «Қазархеология» ЖШС-нің қорытындысына сәйкес, Көксу өзеніндегі жоғарғы Талапты СЭС аймағында тарихи-мәдени мұраны сақтау және толық ғылыми зерттеу бойынша заң талаптары толық сақталған. Осыған байланысты 2022 жылғы 12 қаңтардағы №03/23 қорытынды негізінде аталған СЭС құрылысын жүргізуге рұқсат берілген, – деді Ж. Адамжанов.

Ал Жетісу облысы бойынша Экология департаментінің басшысы Тілеухан Байқуатов сарапшы мамандар тарапынан тиісті жұмыстар жүргізілгенін айтты:

"Экологиялық кодекс талаптарына сәйкес жоғарғы Талапты СЭС ІІІ санаттағы нысан болып саналады, яғни қоршаған ортаға әсері шамалы. Дегенмен қосымша мердігер ұйымға ескерту жасалып, оның негізінде нақты нысандар мен құрылыстардың қоршаған ортаға әсерінің барлық аспектілерін толық көлемде талдауды көздейтін қоршаған ортаға әсерді бағалау жобасы әзірленетін болады", – деді Т. Байқуатов.

Микроклиматтың өзгеруіне қатысты мәселе бойынша Балқаш-Алакөл инспекциясының өкілі мынадай баға берді:

"Су кодексінің 125-бабына сәйкес жоғарғы Талапты СЭС құрылысы су заңнамасын бұзбайды. Су деривациялық канал арқылы турбиналарға жеткізіліп, кейін өз арнасына қайтарылады. Су қоймасын салу қарастырылмаған. Яғни, СЭС жұмысына байланысты судың деңгейі артпайды да, кемімейді де, сондықтан су микроклиматына әсер етпейді", – деді Балқаш-Алакөл инспекциясының бас маманы Эльмира Жұмабай.

Көшпелі отырыс қорытындысы бойынша жұмыс тобы бірқатар тұжырым жасады. Атап айтқанда, жоғарғы Талапты СЭС құрылысы қолданыстағы заңнама талаптарына сай жүргізіліп жатыр. Нысанның салынуы Ешкіөлмес петроглифтеріне қауіп төндірмейді. Сонымен қатар, құрылыс барысында Қазақстан Республикасының «Тарихи және мәдениет ескерткіштерін қорғау және пайдалану туралы» Заңының 30-бабы мен Жер кодексінің 127-бабында көзделген талаптардың сақталуын Көксу және Ескелді аудандарының әкімдері тұрақты бақылауда ұстайды.

САҚТАНДЫРЫЛМАҒАН АЗАМАТТАРҒА ҚАНДАЙ МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨМЕК КӨРСЕТІЛЕДІ

Шамамен 1,63 трлн теңге кепілдендірілген медициналық көмек көлеміне кіретін қызметтерге қарастырылған. Мұндай қызметтер тегін көрсетіледі. Сақтандырылмаған пациенттер де тегін ала алады.

Тегін медициналық көмектің кепілдендірілген көлемі бюджет қаражаты есебінен Қазақстан азаматтарына, қандастарға, босқындарға, сондай-ақ елде тұрақты тұратын және ықтиярхаты бар шетелдіктер мен азаматтығы жоқ тұлғаларға көрсетіледі. Ал елімізде уақытша тұратын шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар және баспана іздегендер қоршаған ортаға қауіп төндіретін жұқпалы аурулар кезінде жүгіне алады.

«2025 жылы медициналық қызметтерді қаржыландыруға жалпы 2,96 триллион теңге бөлінді, оның 1,63 триллион теңгесі ТМККК пакетіне кіретін қызметтерге және 1,33 триллион теңге МӘМС пакетіне тиесілі. Көпшілік сақтандырылған мәртебесі болмаса емханада қабылдамайды деп ойлайды. Алайда МӘМС жүйесіндегі мәртебесіне қарамастан көрсетілетін медициналық қызметтердің тізімі бар», - деп атап өтті ӘМСҚ басқарма төрағасының орынбасары Индира Саркенова.

ТМККК пакеті қандай қызметтерді қамтиды?

1) Жедел медициналық көмек: жедел жәрдем бригадасын шақырудан бөлек, оған санитарлық авиация қызметтері де кіреді.

2) Алғашқы медико-санитариялық көмек: учаскелік дәрігер қабылдауы (жалпы тәжірибе дәрігері, терапевт, педиатр, медбике) диагностика, ең көп таралған ауруларды емдеу және басқару, мақсатты халық топтарын профилактикалық қарау, иммунизация, аурулардың мінез-құлыққа байланысты тәуекел факторларын ерте анықтау және мониторинг, салауатты өмір салтын қалыптастыру және насихаттау, репродуктивті денсаулықты қорғау шаралары, жүкті әйелдер мен босанған әйелдерді босанудан кейінгі кезеңде бақылау.

3) Амбулаториялық жағдайдағы мамандандырылған медициналық көмек: ЖИТС пен туберкулезді алдын алу және диагностикалау, сондай-ақ әлеуметтік маңызы бар және созылмалы ауруларды диагностикалау мен емдеу, жарақаттар, уланулар немесе басқа шұғыл жағдайлар кезінде медициналық қызметтер көрсетіледі.

4) Стационарды алмастыратын жағдайдағы мамандандырылған медициналық көмек: Әлеуметтік мәні бар және созылмалы аурулары бар адамдарға арналған күндізгі стационар қызметтері.

5) Стационар жағдайындағы мамандандырылған медициналық көмек:

шұғыл көрсеткіштер бойынша госпитализациялау, шұғыл госпитализация кезінде стационардың қабылдау бөлімінде емдеу және диагностикалау, әлеуметтік мәні бар және сирек (орфандық) аурулар кезінде жоспарлы госпитализация, айналасындағылар үшін қауіпті жұқпалы немесе паразиттік аурумен ауырған науқаспен байланыста болған адамдарды оқшаулау, сондай-ақ жұқпалы немесе паразиттік ауруға күдікті немесе онდай диагнозы қойылған адамдарды госпитализациялау.

6) Медициналық оңалту: ТМККК шеңберінде туберкулезбен ауыратын науқастарға медициналық оңалту жүргізіледі.

7) Уәкілетті орган айқындайтын аурулар тізбесі бойынша паллиативтік медициналық көмек.

8) Қан мен оның құрамдас бөліктерімен қамтамасыз ету;

9) Патологиялық-анатомиялық диагностика;

10) Өлімнен кейінгі донорды органдар мен тіндерді алу үшін дайындау, алу, сақтау, зерттеп қарау, жинау және трансплантация үшін тасымалдау.

Бұдан бөлек, пациенттерге ҚР ДСМ бекіткен тізімге кіретін кейбір созылмалы аурулар бойынша дәрі-дәрмекпен және медициналық бұйымдармен жеңілдікті амбулаториялық қамтамасыз ету қызметі қолжетімді.

Естеріңізге сала кетейік, бұл медициналық қызметтер азаматтарға МӘМС жүйесіндегі мәртебесіне қарамастан көрсетіледі. Егер сізге медициналық көмек көрсетуден заңсыз бас тартса, әр емхана мен ауруханада жұмыс істейтін Пациенттерді қолдау қызметіне жүгінгеніңіз абзал. Олар мәселені сол жерде шешуге көмектеседі. Егер медициналық ұйымнан мардымды жауап болмаса, өтінішті Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорына жолдау керек.

«Әлеуметтік медициналық сақтандыру қоры»
КЕАҚ Жетісу облысы бойынша филиалы

ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНДА АУЫЛ ӘКІМДЕРІНІҢ БІЛІКТІЛІГІ АРТЫП, КООПЕРАТИВТЕР ҚҰРЫЛУДА

Еліміздегі ауыл әкімдерінің кәсіби деңгейін арттыру мақсатында нақты жұмыстар атқарылуда. Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, «AMANAT» партиясы мен Үкіметтің бірлескен бастамасы – «Әкімдер мектебі» жобасы аясында Ескелді ауданының ауылдық округ әкімдері арнайы кәсіби оқудан өтіп жатыр. Бұл жоба жергілікті басқару сапасын арттыруға және ауылдық аймақтарды дамытуға бағытталған.

Аталған жоба аясында 2025–2029 жылдар аралығында Жетісу облысында 108 ауыл шаруашылығы кооперативін құру көзделіп отыр. Бұл ауыл шаруашылығы саласын жүйелі дамытуға серпін бермек. Ескелді ауданында да бұл бағыттағы алғашқы қадамдар жасалып жатыр. Атап айтқанда, Қарабұлақ және Ақын Сара ауылдарында екі кооператив құрылып, жұмысын бастамақ.

Осы бастамалардың алғашқы нәтижесі ауыл тұрғындарының нақты жобаларынан көрініс табуда. Мысалы, Ескелді ауданы Қарабұлақ ауылы, Әуезов көшесі №23 үйде орналасқан азамат А. Саянов өз шаруашылығын кеңейтіп, қыстық-жаздық жылыжай салуды қолға алуда. Жоба бойынша жылыжайда көкөніс және жеміс-жидек өнімдері өсіріліп, олар Ескелді ауданы, Талдықорған және Текелі қалаларының әмбебап базарларына көтерме бағамен жеткізілмек. Сонымен қатар, кәсіпкер өнімдерін өзінің жеке жеміс-жидек дүкені арқылы да саудалауды жоспарлап отыр.

«КЕДЕРГІСІЗ КЕЛЕШЕК»: ҚАРАТАЛ АУЫЛЫНДА МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ АЗАМАТТАРМЕН КЕЗДЕСУ ӨТТІ

Қаратал ауылдық округінің мәдениет үйінде «AMANAT» партиясының «Кедергісіз келешек» жобасы аясында мүмкіндігі шектеулі азаматтардың құқықтарын қорғау және олардың өмір сүру сапасын жақсарту мақсатында арнайы кездесу өтті.

Іс-шара барысында азаматтарға заң аясында түрлі бағыт-бағдар беріліп, олардың құқықтары мен әлеуметтік қолдау тетіктері жөнінде түсіндіру жұмыстары жүргізілді. Сонымен қатар, нысандардың физикалық қолжетімділігіне – пандустардың, арнайы белгілер мен жол көрсеткіштердің болуына, қызмет көрсету сапасына қатысты жан-жақты мониторинг жүргізілді.

Кездесуге аудандық партия филиалының төрағасы Мирас Серік пен Ескелді аудандық «Демеу» мүгедектер қоғамдық бірлестігінің төрағасы Ахат Ұзақбаев арнайы қатысып, қатысушылардың сұрақтарына жауап берді. Олар мүмкіндігі шектеулі жандардың өмір сүру ортасын жақсарту мақсатында жүйелі жұмыс жүргізіліп жатқанын атап өтті.

Сонымен қатар, мәдениет үйінде орналасқан «Қаратал» бастауыш партия ұйымының атқарып жатқан жұмысына тексеру жүргізілді. Іс-шара барысында ұйымның партиялық тапсырмаларды орындау деңгейі, қоғамдық бастамаларға қатысуы және жергілікті тұрғындармен байланыс орнату бағытындағы жұмыстары қаралды.

Мұндай кездесулер азаматтардың мәселелерін тікелей тыңдап, нақты шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. «Кедергісіз келешек» жобасы – мүмкіндігі шектеулі жандардың толыққанды өмір сүруіне жағдай жасау жолындағы маңызды бастамалардың бірі.

ҚОҒАМДЫҚ ҚАБЫЛДАУ: ДИАС ЕСДӘУЛЕТОВ ТҰРҒЫНДАРМЕН КЕЗДЕСТІ

Жетісу облысы әкімінің орынбасары Диас Есдәулетов «AMANAT» партиясының өңірлік филиалында қоғамдық қабылдау өткізіп, тұрғындардың көкейіндегі өзекті сауалдарын тыңдады. Қабылдауға келген азаматтармен қатар, тағы екі тұрғын онлайн байланыс арқылы қатысып, сұрақтарына жауап алды.

Қабылдау барысында көтерілген мәселелердің басым бөлігі мәдениет саласына қатысты болды. Атап айтқанда, Қаратал ауданы, Қарақұм ауылының тұрғыны Алма Досаева ауылдық мәдениет үйінде тек бір қызметкер ғана жұмыс істейтінін айтып, кадр тапшылығын жеткізді. Бұл мәселенің өзектілігін атап өткен облыс әкімінің орынбасары алдағы уақытта шешу жолдары қарастырылатынын айтты.

Сондай-ақ, Талдықорған қаласының жас маманы Ануар Сәлімбеков жастарға арналған «Жетісу жастары» тұрғын үй бағдарламасына қатысты ұсынысын білдірді.

Оның айтуынша, жұмыс беруші мекемені бағдарламада кепіл (гарант) ретінде қарастыру көптеген жастарға баспана алуға мүмкіндік берер еді.

–«2023–2025 жылдар аралығында Талдықорған қаласында пилоттық режимде жастарды тұрғын үймен қамтамасыз етуге бағытталған өңірлік «Жетісу жастары» бағдарламасы жүзеге асырылуда. Бірінші кезең аясында 83 жас баспанамен қамтылды. Қазіргі уақытта екінші жартыжылдыққа арналған бюджеттік өтінім беріліп, қаралу сатысында. Алайда, жұмыс беруші мекеме кепілгер бола алмайды, себебі бұл қолданыстағы тұрғын үй қатынастары саласындағы заңнамада қарастырылмаған», – деп атап өтті Диас Есдәулетов.

Қоғамдық қабылдау соңында облыс әкімінің орынбасары тұрғындар көтерген барлық мәселелерді мұқият тыңдап, оларды заңнама шеңберінде шешу үшін тиісті органдарға нақты тапсырмалар жүктеді.

ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНДА АУЫЛ ӘЙЕЛДЕРІНЕ АРНАЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ЖӘНЕ КӘСІПКЕРЛІК МӘСЕЛЕЛЕРІ ТАЛҚЫЛАНДЫ

Ескелді аудандық «AMANAT» партиясының қоғамдық қабылдау бөлмесінде ауыл әйелдеріне арналған қаржылық сауаттылық пен кәсіпкерлікке қатысты маңызды кездесу өтті. Кездесуге облыстық әйелдер қанатының белсенді мүшелері Назгүл Жәкіпбаева мен Замзагүл Сламбекқызы арнайы қатысып, өз тәжірибелерімен бөлісті.

Кездесудің негізгі мақсаты – ауыл әйелдерінің экономикалық белсенділігін арттыру, оларды шағын және орта кәсіпкерлікке ынталандыру, сондай-ақ қаржылық сауаттылығын жетілдіру. Кездесу барысында қатысушылар ақшаны дұрыс басқару, күнделікті шығыстарды есептеу, қаражатты жинақтау және депозит ашудың тиімді жолдары туралы тың ақпараттар алды.

Спикерлер ауылдағы әйелдердің әлеуеті зор екенін, тек оларды қажетті біліммен қаруландыру қажет екенін атап өтті. Назгүл Жәкіпбаева өз сөзінде:

«Қаржылық сауаттылық – кез келген адамның еркін әрі сенімді өмір сүруінің негізі. Ауыл әйелдері ақшаны басқаруды үйренсе, өз ісін ашып, отбасылық табысты еселеуге әбден қабілетті» – деп атап өтті.

Замзагүл Сламбекқызы да қатысушыларды үнемшілдік пен жоспарлы қаржылық өмір салтына ынталандырып, отбасылық бюджетті жүргізудің қарапайым әрі тиімді әдістерімен бөлісті.

Кездесу соңында қатысушылар өз сұрақтарын қойып, нақты жағдайлар бойынша кеңес алды. Кездесу ауыл әйелдерінің үлкен қызығушылығын тудырып, болашақта осындай кездесулерді жиі өткізуге сұраныс білдірді.

АДАМ САУДАСЫНА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ

Ағымдағы жылдың шілде айының 03-күні Ескелді ауданы әкімдігінің үлкен мәжіліс залында аудан әкімінің орынбасары Жанар Қанатқызының төрағалығымен және Жетісу облысы Полиция департаментінің ұйымдасқан қылмысқа қарсы күрес басқармасының өкілдері, Талдықорған аймақтық әйелдерді қолдау орталығы қоғамдық бірлестігінің президенті, Ескелді ауданы прокуратурасының Прокурорының қатысуымен аудандағы шаруа қожалықтарының иелеріне адам саудасының алдын алу және еңбекті пайдалану құрбандарын анықтау жөніндегі ақпараттық түсіндіру жұмыстары жүргізілді.

Адам саудасының алдын алу жөніндегі шаралар мыналарды қамтиды:

1.Ұйымдастырушылық шаралар — Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін әзірлеу, бекіту және іске асыру, ақпараттық материалдарды дайындау мен тарату, адам саудасының профилактикасы бойынша іс-шараларды жүйелі негізде жүргізу.

2.Құқықтық шаралар — адам саудасына қарсы іс-қимылда халықтың құқықтық сауаттылығын арттыру, адам саудасының ықтимал құрбандарын құқықтық қорғау.

3.Зерттеу шаралары— адам саудасы проблемасын зерделеуге байланысты іздеу жұмыстары, кешенді, талдамалық жұмыстар, құқық қолдану практикасын талдау, ғылыми зерттеулер.

АБАЙЛАҢЫЗ - ИНТЕРНЕТ АЛАЯҚТАР!

Жетісу облысы бойынша жыл басынан бері 51 (61) интернет алаяқтық фактілері тіркелген, жалпы алғанда өткен жылмен салыстырғанда интернет-алаяқтық 16,4%-ға азайған.

51 интернет алаяқтық фактілері өңірлер бөлінісінде: Талдыкорган қаласы-26, Текелі қаласы – 3, Ақсу – 2, Алакөл – 2, Ескелді – 3, Кербұлақ – 2, Қаратал – 2, Панфилов – 6, Сарқан - 3. Көбінде, бұл қылмыстың түрі ұялы телефондарды қолдану арқылы жасалады.

Алаяқтар банктік ақпаратқа қол жеткізу үшін азаматтардың қажетті жеке мәліметтерін алудың түрлі тәсілдерін қолданады: жоғары лауазымды полиция қызметкерлері WhatsApp мессенджеріне алдын ала қолдан жасалған, растайтын құжаттарды тастай отырып ұсынады: елтаңбалы мөрмен расталған қызметтік куәліктерді, қылмыстық іс қозғау туралы қаулы түрлі банктердің қаржы бөлімдерінің қызметкерлері ұсынады.

Мысалы, Талдықорған қалалық полиция басқармасымен аз. А. арызы бойынша тергеп-тексеру жүргізілуде, іс құжаттарына сәйкес белгісіз тұлғалар оның атынан онлайн несие алып, алған қаражатты жымқырған.

Көбінде, Сізге несие рәсімделгені туралы жаңылыстырады және олар банк картасы бойынша мәліметтерді, карточка нөмірін, банк картасының артқы жағында орналасқан CV кодын хабарлауды сұрайды.

Алаяқтар телефон нөмірлерін ауыстыру технологиясын қолданады

«Қазақстан Республикасы ІІМ ауыспалы абоненттік нөмірлерді заңсыз пайдалануға байланысты интернет-алаяқтықтың жиілеп кеткен фактілері туралы ескертеді. Бұл жағдайда қылмыстық схемаларда қолданылатын телефон нөмірлері банктерге де, құқық қорғау органдарына да берілуі мүмкін.

Алаяқтық тіркелген, банктің немесе полицияның өкілдері азаматтардың ұялы телефондарына қоңырау шалып, банк клиентінің картасынан рұқсатсыз аударым туралы хабарлаған.

Заңсыз операцияны бұғаттау үшін оның пластикалық картасының деректерін, атап айтқанда картаның нөмірін және артқы жағында көрсетілген CVV кодын нақтылау ұсынылады. Болашақта карта туралы алынған мәліметтер іс жүзінде пайдаланушының карточкалық шотынан немесе депозитінен рұқсатсыз ақша аудару үшін қолданылады.

Бірқатар жағдайларда азаматтарды өз ақшаларын депозиттерден алуға және оларды «сақтандыру шотына»салуға көндірген. Азаматтар өз мүлкін кепілге қойған немесе сатқан фактілер тіркелді, өйткені оларға қарызды ресімдеу әрекеттері туралы хабарланды. Түскен ақша алаяқтар көрсеткен шоттарға ерікті түрде аударылды.

Алаяқтар сатылатын мүліктің төмен бағасымен өз құрбандарын тартады

Интернет-дүкендерде немесе жарнама сайттарында тауарларды сату туралы жарнамаларды орналастырумен байланысты алаяқтықтың ең көп таралған түрі.

Әдетте, алаяқтар өз құрбандарын сатылатын мүліктің немесе ұсынылатын қызметтің төмен бағасымен, жеделдігімен, төмен сатып алу бағасымен, қалдықтарды сатумен және т. б. түсіндіреді. Сатып алушылардан электронды әмиянға немесе банк картасына ақша аудару арқылы алдын-ала төлем немесе толық төлем жасауды сұрайды.Бірнеше күн ішінде «сатушы» тауарларды тез жеткізуге уәде береді, содан кейін із-түссіз жоғалады. Әдетте, мұндай алаяқтық жасаған кезде электрондық төлем жүйелері, сондай-ақ үшінші тұлғаларға ресімделген банктік төлем карталары қолданылады.

Қазақстан Республикасының ІІМ азаматтарды қырағы болуға және қарапайым ережелерді сақтауға шақырады. Олардың біріншісі-ешкімге өзінің дербес деректерін, пластикалық карталардың деректемелерін хабарламау, аударымдар туралы түбіртектерді, әсіресе кодтар мен кодтық сөздерді, тіпті банк, полиция қызметкерлері болып табылатын тұлғаларға және т. б. бермеу.

Көбінде алаяқтар WhatsApp мессенджеріне қоңырауларды пайдаланады, өткені WhatsApp қоңырауларды бақылау қиын, өйткені бұл адамдар ел ішінде де, одан тыс жерлерде де болуы мүмкін.

Интернет-алаяқтық «Колеса», «Крыша», «OLX» интернет-сайттарын пайдалану арқылы да жасалады.

Әлеуметтік желілер арқылы: «Инстаграмм», «Телеграмм», «Фейсбук», «ВКонтакте», арқылы мүлікті сату туралы хабарландыруды жариялау кезінде. Сонымен қатар, алаяқтар көбінесе қымбат заттардың өте төмен құнын пайдаланады, осылайша сатып алушыларды тартады.

Қазіргі уақытта қылмыстың осы түрін жандандыруға байланысты ішкі істер органдары қылмыстың осы түрін жасауға жол бермеуге бағытталған шаралар қабылдауда. ІІМ қылмыскерлердің алаяқтық әрекеттері туралы ескерту сипатындағы SMS хабарламалар жібере басталды.

Республиканың ішкі істер органдары азаматтарды сақ болуға және негізгі сақтық шараларын ұстануға шақырады.

ІІМ негізгі ұсынымдары:

1. Ешқандай жағдайда банктер немесе құқық қорғау органдары қызметкерлерінің несие беру, мүлікті сату және ақшасын қауіпсіз шоттарға аудару немесе несие беру туралы телефон нұсқауларын орындамаңыз. Құқық қорғау органдары телефон арқылы арнайы операциялар жүргізбейді.

2. Өзінің дербес деректерін, пластикалық карталардың деректемелерін ешкімге хабарламау, аударымдар туралы түбіртектерді, тіпті банк, полиция қызметкерлері болып табылатын тұлғаларға кодтар мен кодтық сөздерді және т.б. бермеуді талап етеміз.

3. Жеке деректерді белгісіз және тексерілмеген сайттарға және басқа көздерге бермеңіз. Тексерусіз алдын ала төлем жүргізбегеңіз. Тауарды алғаннан кейін төлем туралы келісуге тырысыңыз. Мұндай қызметтер, мысалы Қазпоштамен көрсетіледі.

4. Күмәнді мәмілелер бойынша аударымдарды жүзеге асырмаңыз, ашық кіріс көзінсіз қаржылық схемалардан сақ болыңыз.

5. Қолданбаларды орнату үшін тек ресми App Store, Play Market және т.б. пайдаланыңыз.

6. Өтпеуге сілтемелер бойынша жіберуді, мысалы жалған төлемдер жасалғандай болып көрсетілуі мүмкін, жеке тұлғалар төлем жасау үшін жеке ұялы телефондарға бағдарламалардың СПАМ-сілтемесі жеке терезесі арқылы белгісіз тұлғалардан хабарлама ретінде келу мүмкін.

7. Банкинг қызметтеріне қолжетімділік құпия сөздерін үнемі ауыстырып отыруды, яғни 3D қорғауды және банктер ұсынатын басқа да, қауіпсіздік шараларын пайдаланып отыруды.

8. Негізінде тұлғаларға өздерінің шоттарындағы ақша қозғалысын жиі тексеріп отыруды ескертеміз.

Бектұрсынов Ернұр СӘРСЕМБАЙҰЛЫ ,
ҚР БП ҚСжАЕАЖК-нің Жетісу облысы бойынша Департаментінің
қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты
қалыптастыру аға прокуроры

ЗОРЛЫҚ ЗОМБЫЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ

Бүгінде отбасылардағы тұрмыстық зорлық-зомбылық жағдайлары өте жиі кездеседі. Көбінесе адамдар бұл туралы ашық айтпайды. Ол дұрыс емес. Қазақстан Республикасының Конституциясында адамның қадір-қасиетіне қол сұғылмайды, әркімнің ар-намысы мен абыройлы атының қорғалуына құқығы бар деп анық жазылған. Зорлық-зомбылық – азаматтардың құқын бұзатын бір адамның екінші адамға тәндік немесе психикалық ықпал етуі. Түрлі тәсілдермен ұрып-соғу, дене жарақатын салу, азаптау (азапқа салу және денсаулыққа зиян келтіру); адам психикасына әсер етіп (жүйкесінің тозуы немесе тіпті жынданып кетуін тудыруы мүмкін) қорқыту, тәнге жарақат салу, тағы басқалары.

«Отбасы – шағын мемлекет» деген сөз оның қоғамдағы алар орнына қарай айтылса керек. Осы бір ғибратты сөз босағаның берік, шаңырақтың биік болуын, халық санының көбейіп, қоғам байлығының еселеп артуына өзіндік ықпал ететіндігін көрсетеді. Өкінішке қарай, түрлі жағдайларға байланысты шаңырақтың шайқалып, бейкүнә сәбилердің жаутаңкөзге айналып жататын кездері де аз емес. Әрине, берекесі мен бірлігі жоқ, күнде айқай-шу болатын үйде зорлық-зомбылықтың болатыны белгілі. «Тәрбие тал бесіктен басталады» десек, отбасындағы ұрпақ тәрбиесі еш уақытта қоғамды бей-жай қалдырған емес. Тұрмыстық зомбылықта көбіне зардап шегетіндер – әйелдер мен жас балалар. Бала үшін ата-анасының үйі әрқашан ең қауіпсіз жер бола бермейтінін айғақтайтын фактілер жиі кездеседі. Балаларға, әсіресе кішкентайларға зорлық-зомбылықтың үй, отбасы ішінде көрсетілуі көзге түсе қоймағандықтан, көп жағдайда мойындалмайды. Дөрекілік, балаға күш көрсету, олардың бағдарын өзгерту, зорлық-зомбылықты, сайып келгенде қылмысты тудырады. Ол өз-өзіне қол жұмсауға алып келуі мүмкін.

Ескелді ауданында зорлық-зомбылықтың алдын алу мақсатында түрлі іс-шаралар атқарылуда.

Қоғам үшін ең бастысы – Тәуелсіздік, адам үшін бас бостандығы және уайым-қайғысыз өмір. Оның кепілі – заңдылық, Тәуелсіздік төрімізден орын алған қоғамымыздағы ең басты құндылық – адам бостандығы.

Адамның және адамзаттың құқықтары мен бас бостандықтарын қамтамасыз ету және қорғау – Конституциялық заңдылықтың басты талабы. Қазақстанда салауатты өмір салтына қол жеткізудегі, денсаулықты сақтау мен нығайтудағы басты міндеттің бірі – бала құқығын қорғау, зорлық-зомбылыққа қарсы күрес жүргізу.

Тұрмыстық зорлық-зомбылық – отбасылық тұрмыстық қатынастар аясында бір адамның басқаға қатысты дене зардабын және психикалық зардап келтіретін немесе келтіру қаупі бар құқыққа қарсы қасақана әрекет. Көбінесе, әйелдер мен балалар – тұрмыстық зорлық-зомбылықтың құрбандары. Отбасындағы зорлық-зомбылық құрбандарының көпшілігі – моральдық тұрғыдағы сынап-мінеуден қорқып, құқық қорғау органдарына шағымданудан бас тартып жатады. Осыған сәйкес, әйелдер мен қыздар арасында әйелдердің құқықтық сауаттылығын арттырып, зорлық-зомбылықтың түрлері мен себептерін зерделеп, алдағы уақытта қылмыстық әрекеттерді болдырмау бағытында тиісті профилактикалық жұмыстар жасалуда.

Тұрмыста құқық бұзушылық жасауға бейім адамдарды, сондай-ақ қолайсыз отбасыларды тұрғылықты жерлері бойынша толық тексеру жүргізіледі. Оларға қатысты қорғау ұйғарымдары шығарылған не мінез-құлқына ерекше талап қойылған адамдардың белгіленген шектеулерді сақтауларына ерекше назар аударылады.

Қоғамда өмір сүріп отырған әрбір азамат зорлық-зомбылыққа жол бермеу керек.

ЕСКЕЛДІ АУДАНЫНДА МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ ЖАНДАРМЕН МАҢЫЗДЫ КЕЗДЕСУ ӨТТІ

Ескелді ауданының Қарабұлақ ауылдық округінде «Кедергісіз келешек» жобасы аясында мүмкіндігі шектеулі азаматтардың құқықтарын қорғау және олардың өмір сүру сапасын арттыру мақсатында арнайы кездесу ұйымдастырылды.

Кездесуге аудандық партия филиалының төрағасы Мирас Серік пен Ескелді аудандық «Демеу» мүгедектер қоғамдық бірлестігінің төрағасы, сондай-ақ аудан әкімінің мүгедектер мәселелері жөніндегі кеңесшісі Ахат Ұзақбаев қатысты. Олар қатысушыларға мүмкіндігі шектеулі жандардың құқықтары туралы кең ауқымды ақпарат беріп, олардың мәселелерін тыңдады.

Кездесу барысында тұрғындар көкейінде жүрген маңызды сұрақтарды көтеріп, нақты жауаптар алды. Атап айтқанда, баспана, медицина қызметтерінің қолжетімділігі, инватакси қызметі және басқа да әлеуметтік қолдау түрлері туралы айтылды. Сонымен қатар, құқықтық көмек көрсету мен әлеуметтік инфрақұрылымның қолжетімділігіне байланысты ұсыныстар да қарастырылды.

ӨРТ ҚАУІПТІ КЕЗЕҢ

Өрт қауіпті кезеңнің басталуымен өрт жағдайы күрделене түседі. Әдетте, осы кезеңде құрғақ шөпті, қоқысты рұқсатсыз жағу салдарынан, көбінесе орман өрттері пайда болады.

Осы кезеңде ашық отты жағуға және қоқысты өртеуге, сондай-ақ кез келген өрт қауіпті жұмыстарды жүргізуге тыйым салынады.Өткен жылы құрғақ шөпті жағу жер үшін пайдалы, оны күлмен ұрықтандырады деген жалған пікір бар, сондықтан көптеген азаматтар арнайы шөп шабуды ұйымдастырады.

Шын мәнінде, мұның пайдасы жоқ: шөпті жағу кезінде көптеген пайдалы микроорганизмдер өледі, ал құрғақ шөпте көрінбейтін жас шөп өліп кетуі мүмкін, сонымен қатар құрғақ шөпте өрт сіздің сайтыңыздағы ғимараттарға оңай жетеді. Орман өрттері жанып жатқан шөптен басталады: ағаштар, жануарлар өледі, құстардың ұялары күйіп кетеді.

Ешбір жағдайда жол бермеңіз:

— құрғақ шөп жағуды;

— қоқысты бақылаусыз жағу;

— темекі шегу кезінде абай болыңыз: сөндірілмеген темекі шегу немесе сіріңке құрғақ шөптің жануына оңай әкеледі.

Үйде немесе саяжайда:

— әрқашан өртті сөндіруге арналған құрал-жабдықтар дайын болуы тиіс: Шелек, күрек, су құйылған бөшке, құм салынған жәшік;

— құрғақ шөпті тырмамен жинау керек, оны қоқыспен бірге су қоймасының жанында орнатылған темір бөшкеде немесе ғимараттардан алыс жерде өртеуге болады;

— қатты желден сақ болыңыз.

Қоқысты өртеген кезде, тіпті темір бөшкеде де, Ұшқын кездейсоқ ғимараттардың жағына ұшпауы үшін желдің бағытын ескеріңіз.

Табиғатта қандай қауіпсіздік шараларын сақтау керек?

Табиғатқа, үй жанындағы учаскеге немесе саяжайға шығу кезінде алдын-ала от жағу орны ғимараттардан алыс және жақын жерде өрт шығуы мүмкін ештеңе болмайтынына көз жеткізу керек. Барбекюді ағаштардың тәждерінің астына және құрғақ инелер мен жапырақтармен жабылған жерге жағуға болмайды. Көмірді жағу үшін сұйықтықты дереу жауып, алыс қойыңыз.

Егер сіз өртті байқасаңыз, дереу «101» немесе «112» телефоны бойынша (ұялы телефоннан) өрт сөндіру қызметін шақырыңыз, содан кейін барынша сақтық сақтай отырып, қолда бар құралдармен жануды оқшаулауға кірісіңіз. Егер өрт еңсерілмеген жағдайда на істеу қажет?

Дереу өрт сөндіру қызметіне қоңырау шалыңыз. Шақыруда өрттің орны, оның себебі және адамдар үшін ықтимал қауіп туралы нақты ақпарат болуы тиіс. Әрі қарай нақтылау үшін өз атыңызды, телефон нөміріңізді атаңыз.Өртті сөндіру үшін барлық қол жетімді әдістерді – құм, су, жамылғы, киім, өрт сөндіргіштерді және т. б. пайдалана отырып, өртке тез әрекет ету қажет..Егер жалынды сөндіру мүмкін болмаса, адамдарды құтқарғаннан кейін газ баллондарын, автомобильдерді, барлық тез тұтанатын материалдарды алып тастау керек. Жанып жатқан бөлмелерді ашып, мүмкіндігінше мұқият болу керек, өйткені оттегінің жаңа түсімі жалынды күшейте алады. Егер түтін болса, бетіңізді жауып, еңкейіп, жылжыңыз, қажет болса, киімді сумен сулап, басын дымқыл сүлгімен жабыңыз. Егер адамның киімі жанса, оған жүгіруге жол бермеңіз. Ондай жағдайда адамды орап тастап су құйып тастаңыз. Ешқандай жағдайда, егер киім күйіп кетсе, күйіп кеткенді шешпеңіз, дененің зардап шеккен бөліктерін таза шүберекпен жауып, жедел жәрдем шақырыңыз.

Өрттің себебі көбінесе адамның бейқамдығы, ұқыпсыздық және өрт қауіпсіздігі ережелерін елемеу болып табылатынын есте сақтаңыз. Оттың барлық қауіптілігін түсіндіре отырып, балаларға ерекше назар аудару қажет.

Ескелді ауданы
ТЖБ баспасөз қызметі.

ЕҢБЕГІ ЖАНҒАН ЭЛЕКТРИК

ЖҰМЫСШЫ МАМАНДЫҚТАР ЖЫЛЫ

Бүгінгі таңда сұранысқа ие мамандықтардың бірі - электрик. Қандай мекеме, кәсіпорынды алсақ та, электр жарығынсыз жұмыс істей алмайды. Тіпті, әрбір үйдің тыныс-тіршілігін электр қуатынсыз көзге елестету қиын.

XIX ғасырдың II жартысында пайда болған бұл мамандық бірден халық арасында кең тарады. Егер электр жарығын бір мезет сөндірсек, көптеген саланың жұмысы тоқтап қалады. Сондықтан бұл кәсіптің өміршеңдігі жойылмақ емес. Қысқасы, электрикке әрқашан жұмыс табылады.

Бұл қауіпті мамандық болғандықтан, оның иесіне қателесуге болмайды. Ел ішінде «Электрик бір-ақ рет қателеседі» деген әйгілі сөз бар. Электрик үнемі жоғарғы, төменгі кернеулі токпен жұмыс істейтіндіктен, міндетті түрде техника қауіпсіздігіне жете көңіл бөлуі керек. Электр тоғының иісі, шуы жоқ, қауіптің қай жағыңнан келетінін бағамдау өте қиын. Сол себепті жұмыс үстінде сақ болу қажет.

Осындай мамандық иесі – Самат Айтқалиұлы.

Кәсіби электриктің жұмысы

Электриктер өнеркәсіптік саланың және негізінен азаматтық құрылыс саласындағы іргелі мамандар.

Негізінен, кәсіби электриктің жұмысы - үйлерді, кеңселерді, сондай-ақ өндірістік мақсаттар үшін 100% қауіпсіз және тиімді жұмыс істейтін электр жүйелерін монтаждау, сынау, сыммен қамтамасыз ету. Бұл кәсіпқойлар механика, техникалық қызмет көрсету, электроника және басқа салаларда мамандандырылуы мүмкін, және олар инженерлік-өнеркәсіптік қызмет көрсету аймағынан бастап, жүк өңдеу машиналары мен күрделі жөндеу жүйелерін монтаждау бойынша жөндеу қызметінен бастап техникалық инженерлермен тығыз байланыста және серіктестікте жұмыс істейді. электр сымдары. Өте жақсы электрик - бұл құрылыс компаниясының маңызды активтерінің бірі деп айтуға болады.

Техникалық курстарда оқыған электриктер қарапайым электр тетіктерін орнатуға, өнеркәсіптік жүйелерге арналған ең күрделі жобалар үшін компьютерлер мен телефония жүйелеріне коаксиалды кабельдер орнатуға қабілетті еңбек нарығына еніп жатыр.

Олар электр жабдықтары мен құралдарына ең қолайлы сымдар материалдарының түрлерін қолданудың мамандары. Сондай-ақ, техникалық қызмет көрсету және басқа да инженерлік секторлардағы электриктердің жұмысы дизайнды қалай оқып, түсіндіруге болатындығын білу болып табылады және олар көбінесе ғимарат жобасын жарық эффектілері бойынша аяқтайды.

Электриктің жұмысы электр тоғының соғуы, ормандардан немесе баспалдақтан құлау сияқты апаттардың үлкен қаупін тудырады. Олар ең қолайсыз жағдайларда жұмыс істейді, сондықтан ауыр аварияларды болдырмау үшін әрдайым жеке қорғаныс құралдарын пайдалану қажет, әсіресе кәсіби мамандар электр тізбектерін монтаждаумен және бақылаумен тікелей жұмыс істейді, өндіріс орындарында болсын, азаматтық құрылыста болсын.

Жалпы, қай мамандықты таңдасаң да, бар ынтаңмен жұмыс істеу абзал. Сонда еңбегің еленіп, көптеген жетістіктерге жетесің.

ДОМБЫРА - ҚАЗАҚТЫҢ АСЫЛ ҚАЗЫНАСЫ

Домбыра (ноғ. Домбра) — қазақтар, ноғайлар және қалмақтар мәдениетінде бар екі ішекті, көп пернелі музыкалық аспабы. Алғаш эпикалық дәстүр шеңберінде жыр, толғау, термелерді сүйемелдеуге қолданылған домбыра кейін аспаптық шығарма – күй жанрының қалыптасуына ықпал еткен. Қазіргі кезде домбыра жеке әнді сүйемелдеуге, күй тартуға, халықтық-фольклорлық музыкада, классикалық шығармаларды орындауға қолданылатын, мүмкіндігі кең музыкалық аспап болып табылады. Домбыра ежелде қазақтың тарихын баяндаған музыкалық аспаптардың бірі.

Тарихы

XIX ғасырда қазақ халқының тұрмысында анағұрлым кең тараған Музыкалық аспап екі ішекті домбыра болатын. Егер бұрынғы заманда кене аспаптар ән, жыр, ертегі-аңыздарды сүйемелдеу үшін ғана қолданылған болса, енді домбыра жеке шығарма орындауға арналып, күрделі аспаптардың қатарына қосылды.

Әр түрлі ескерткіштерге, сондай-ақ этнографтардың жазып қалдырған еңбектеріне жүгінсек, домбыра және өзге халықтардың осы тектес аспаптары тіпті сонау орта ғасырларда белгілі болған екен. Мысалы, Әбу Насыр әл-Фарабидің еңбектерінен тамбур аспабы жайында оқимыз.

Өзбектердің домбыраға өте ұқсас екі ішекті дутары алғаш рет Әл-Хусейнидің «Музыкалық канон» деген трактатында ауызға алынды. Қазақтың халық аспабы домбыра XIV ғасыр жазбаларында кездеседі. Оның бастағы түрі мен құрылысы қазақтың домбырасынан аумайды, осындай аспап аттарының ұқсастығы да олардың түпкі шығу тегі бір екенін көрсетсе керек.

Өткен жүз жылдықта ұлы халық композиторы Құрманғазымен бірге Дәулеткерей, Тәттімбет, Сейтек, Байсерке, Қазанғап секілді саңлақ күйшілер дүйім жұртты аузына қаратқан еді. Бұлар бармағынан бал тамған майталман домбырашы болуымен бірге не бір ғажап күй де шығарған шын мәніндегі өнер иелері. Солардың арқасында домбырада тартылатын күйлердің музыкалық формасы үздіксіз жетілдіріле түскен-ді. Домбыраның техникалық мүмкіндіктері артқан сайын домбыра тарту өнері де едәуір өрге басып, байи түсті.

Қазақстанның батыс аудандарында домбыра тартудың өзгелерге ұқсамайтын бөлек дәстүрі қалыптасқанын айту керек. Батыс аудандардағы домбыраның негізгі өзгешелігі, көлемі үлкен болып келеді, сондай-ақ шанағы сопақ, мойны жіңішке, перне саны көбірек. Сондықтан мұндай домбыраны тартқанда қолданылатын техникалық, тәсілдерді шанағы жалпақ домбыраға қолдану қиын, өйткені бұл соңғы домбыраның мойны едәуір енді және ондағы перне де аз.

Шанағы жалпақ домбыраның бірнеше нұсқасы кең тараған. Егер батыс аудандардағы домбыраларға 12—14 перне тағылса, ал шанағы жалпақ домбыраға не бары 7—8 ғана перне байланған. Перне санын арттыру процесі өте баяу жүрді және оның өзі орындалатын репертуарға тікелей байланысты еді. Әдетте, жаңа перне онымен алғаш орындалатын күйдің атымен аталынды. Пернелердің бірі домбырада «Түрікпен күйін» орындағанда байланды да, «Түрікпен пернесі» деп аталды. Бейтарап терция интервалын беретін басқа бір перне Қазақстанның батыс аудандарында «Сарыарқа пернесі» деп аталады.

Аңыз-ертегілердің бірінде аспаптағы жоғарғы тиектің қалай пайда болғаны жайында айтылады. Жаумен шайқасып, одан соң алыс сапар шеккен әбден қалжырап келе жатқан батыр жолшыбай демалуға аялдайды. Сайдың ішіндегі саялы жерде жайғасып отырған соң талдан бір шыбық кесіп алады, оған жылқының қылын керіп байлайды да, дыбыс шығармақ болып көреді. Бірақ қолдан жасаған тым жұпыны аспаптан ешқандай үн шығатын емес, тымтырыс, меңіреу күйінде қала береді. Батыр оны жанына тастай салады да, өзі қисайып жатып ұйықтап кетеді. Ол жанындағы өзі жасаған аспаптан шығып жатқан дауыстан оянады. Қолына алып қараған батыр аспаптың мойын тұсынан титтей ағаш тиекті көреді, оны әлдебіреу ішекті астынан келтіріп орнатып қойған екен. Батыр: «Е, бұл сайтанның ісі болды ғой»,— деп ойлайды. Бәлкім содан бері қалған сөз болса керек, халық арасында жоғарғы тиекті «шайтан тиек» деп атайды. Ішекті жылқының қылынан тағу, жоғарғы тиектің болмауы көне аспаптарға тән сипат.

Түрлері

Қазақ даласының әр өңірінде кездесетін домбыралар жергілікті жер жағдайына, тұрмыс-салты мен дәстүріне, ән, жыр, күй мектебі мен әр өнерпаздың орындаушылық мәнеріне, аспапшы шеберлердің ісмерлігіне байланысты әртүрлі пішімде дамытылып, өзгеріп отырған.

Ән, жыр айтуға арналған домбыраның пернелері 8 – 9, әрі кеткенде 14 – 15-ке жетсе, күй домбырасына 20-дан астам перне тағылады. Олардың құлақ бұрауы да жәкетіне қарай (кварта, квинта) өзгертіледі. Домбыра, негізінен, екі ішекті және кейде үш ішекті болып келеді. Домбыра тартуда қағыстардың түрлері өте көп. Мысалы, «сермел ойнау», «іліп қағу», «шертіп ойнау», т.б.

Қазіргі кезде домбыраның 20-дан астам түрлері бар. Олардың ішінде

•ән мен күй домбырасы
•торсық
•тұмар
•кең шанақты (екі нұсқасы)
•балдырған
•балашық
•шіңкілдек
•аша
•үш ішекті
•құс мойын
•шертер
•оркестр домбыралары:
•қоңыр дауысты (альт)
•жіңішке дауысты (прима)
•ащы дауысты (секунда)
•бас домбыралар (екі нұсқасы) Сипаттамасы

Домбыра құрылысы бірнеше бөліктен тұрады: басы, құлақтары, пернелер, мойын, шанақ, бетқақпақ, ілгек және ішектер. Сондай-ақ, оның көптеген қосымша бөлшектері бар (тиек, кемер ағаш, тұжым ағаш, бастырма, ойық, қалқа, түйме, өрнек, желкелік). Домбыра тиегі үш түрлі болады (шайтан тиек, негізгі тиек, табалдырық тиек).

Домбыра дыбыс өткізгіштігі жоғары қарағай, дыбыс жаңғырту қасиеті бар тұт, қатты жынысты үйеңкі, емен секілді киелі ағаштардан, негізінен, екі түрлі әдіспен – құралып немесе ойылып (шауып) жасалады. Құрама домбыралардың шанағы жұқа тілшелерден құралып жасалса, бітеу домбыра тұтас ағаштан ойылады.

Домбыра аспабы халықтық кәсіби өнердің туып-қалыптасуына, өркендеуіне негіз болған. Байжігіт, Құрманғазы, Дәулеткерей, Тәттімбет, Сейтек, Қазанғап, Сүгір, Тоқа, т.б. даңқты күйшілердің төкпе, шертпе күй дәстүрлерінің тууы, дамуы осы Домбыра аспабымен тікелей байланысты. Олардың дәстүрін, мұрасын бүгінгі күнге жеткізген Дина Нұрпейісова, Әбікен Хасенов, Науша Қашағанов, Махамбет Бөкейханов, Төлеген Момбеков, Мағауия Хамзин, Қали Жантілеуов, Сәдуақас Балмағамбетов, Лұқпан Мұхитов, т.б. сияқты домбырашылар болса, қазіргі майталман орындаушылар – Қаршыға Ахмедияров, У. Бекенов, Р. Ғабдиев, С. Шәкіратов, Б. Ысқақов, Бекболат Тілеуханов, Айгүл Үлкенбаева, А. Райымбергенов, т.б.

Домбыра – тек күй тартуға ғана емес, ән айтқанда сүйемел үшін де қолданылатын аспап. Біржан сал, Ақан сері, Жаяу Мұса, Мұхит, Мәди, Кенен Әзірбаев, Әміре Қашаубаев, М.Ержанов, Ж.Елебеков, Ғ.Құрманғалиев, Қ.Байбосынов т.б. белгілі әншілер домбыраның әнге әр беріп, әншіге демеу болатынын дәлелдеді.

Құрылысы

•Бас. Бөлшектері: бас, құлақ, шайтан-тиек (бас тиек).
•Мойын. Бөлшектері: мойын, мойынқақ, перне, сағақ.
•Шанақ. Бөлшектері: ернеулік (сулық, көмкерме), қақпақ, қауышақ (тілше, шанақша), серіппе (кергіш, белағаш), тиек, тұғыл (өкшелік), тұғыр (желкелік), түйме (түйір), түйметиек (өкшетиек, кіші тиек).

Ішек . Бөлшектері: астыңғы ішек, үстіңгі ішек.

Өзін өзі құрметтейтін кез келген халық – сол халықты халық етіп тұрған рухани құндылықтарын қадірлеуі керек. Бұл – әлемдегі барлық халыққа тән парыз.

«Қазақ емес, нағыз қазақ – домбыра» деп Қадыр Мырза Әлі айтқанындай, қазақ халқы десе, ең алдымен еске түсетін атрибуттың бірі домбыра екені анық. Қырғыз үшін қомуздың, саха үшін хомустың, башқұрт үшін құрайдың орны қандай болса, қазақ үшін де домбыраның қадір-құрметі дәл сондай.

Домбыра – шекті аспаптардың ішіндегі ең көнелерінің біріне жатады. Домбыра, жалпы шекті аспаптардың жасалуына садақтың құрылымы әсер еткен деген пікірлер бекер емес. Бұл туралы халық аңыздарында да айтылмай ма? Жетіген, арфа, домбыра, қобыз т.б. саз аспаптарының барлығының қазіргі құрылымы, формасы сан алуан болғанымен, түпкі негізі бір.

Домбыраны зерттеу нәтижелері

Әр түрлі үлгідегі домбыралардың қақпақтары зерттелінді. Қақпақтың жеке бөлшектерін құрастырып жинағаннан кейінгі серпінін белгілеу үшін кергіш орнатылады. Қақпақты шанаққа отырғызғаннан кейін топты жаңғырық пайда болады. Бұл шанақ пен қақпақтың арасындағы бір тұтас жаңғырық болып саналады. Қақпақты өңмеу жұмыстары оның тербеліс жиілігіне өзгеріс енгізеді, сондықтан қақпақ шанаққа бекітіліп, біржола өңделгеннен кейін тербеліс жиілігі қандай болатынын күні бұрын білуге болады. Оның үстіне ағаштық физикалық ерекшелігіне байланысты көлемі бірдей қақпақтардың өзіндік үн шығару қасиеті де әр түрлі. Солай бола тұрса да қақпақты қажетті интервал шамасында дыбыстайтын етіп күйге келтіруге болады. Тақтайшаларды іріктеу, қақпақтың қалыңдығын анықтау және серпінді орнату әрбір қақпақтың ерекшелігіне байланысты, бұл іске аса мұқият болған жөн. Қалаған үнді келтіру үшін қақпақтың бөліктерін дұрыс іріктеудің де маңызы бар. Қақпақ құрастырылғаннан кейін тақтайшалардың санына қарай реттей отырып қажетті үнді алуға болады.

Зерттеу жұмыстарын жүргізу нәтижесінде анықталғандай, егер қақпақтың көлемі неғұрлым кішірек болса, ағаштың тербеліс қасиеті де соғұрлым жиілей түседі. Қақпақты құрастырған және күйге келтірген шақта, сондай-ақ оның, параметрлерін белгілегенде осы жайларды ескерудің маңызы өте зор. Ағаштың тербеліс жиілігі оның физикалық қасиетіне де байланысты. Көлемі бірдей екі тақтайдың физикалық қасиеттері әр түрлі болса, олардан алынатын дыбыстың айырмашылығы да үш жарым тонға дейін алшақтайды. Жас ағашқа қарағанда кептірілген ағашты күйге келтіру оңай.

Қақпақ бірнеше шағын тақтайды желіммен біріктіру арқылы жасалынады. Қақпақты құрайтын тақтайлардың физикалық қасиеттері мен түсі бірдей болуы шарт. Тақтайша ағаштың табиғи жолақтары бойынша бір бағытта жымдастырылып біріктіріледі. Ені —250 мм, ұзындығы — 400 мм және қалыңдығы —2,5 мм етіп құрастырылған қақпақтың тербеліс жиілігі ағаштың физикалық қасиетіне қарай 207,64—233,08 гц шамасында болады. Егер қақпақтың қалыңдығы 3 мм болса, онда тербеліс жиілігі 233>08—277,12 гц шамасында болмақ.

Қақпақты күйге келтіру кезінде ескерілетін ендігі бір қажетті іс кергіш орнату. Қақпақтың жалпақ бөлігіне орнатылған кергіш қақпақтың тербеліс жиілігіне нұқсан келтірмейтін болуы шарт. Мысалы, егер кергіштің, ені—5 мм, ал биіктігі—6 мм болса, онда қақпақтың үні бір тон шамасында жоғарылайды. Тәжірибе көрсеткеніндей, қақпақтың алғашқы кездегі тербеліс жиілігін сақтау үшін серіппені бірте-бірте аласарта беру керек. Сынақ жүргізілгенде байқалғандай, қақпақтың тербеліс жиілігіне әсер ететін негізгі факторлар мыналар:

1.ағаштың физикалық қасиеті,
2.қақпақтың қалыңдығы мен жұқалығы және жанама түрде әсер ететін факторлар:
•қақпақтың сәл ұзартылуы мен қысқартылуы,
•өрнектеу.

Қақпақ үнінің тазалығы оның жақсылап жымдастырылуына, құрастырылуына және қалыңдығына байланысты.

Әр түрлі аспаптардың үнін келтіру әдісінде ортақ жайлар көп болғанымен әрбір қақпақты жекеше алып қарау керек. Домбыра қақпағын күйге келтіру де, осы аспаптың құлақ күйіне тәуелді. Домбыра-тенордың қақпағы тербеліс жиілігі —233, 08—261,6 гц шамасында дыбыс алуға қолайлы келеді, өйткені мұндай жиілік домбыраның мензурасына, оның құлақ күйіне және дыбыстау сипатына сәйкес келеді. Аспапта жұмсақ тембр, майда қоңыр дауыс пайда болады. Егер қақпақты құрастырғанда оның күйге келтірілуі ескерілмесе, онда, практикада бақыланғанындай, қақпақтың тербеліс жиілігі көбінесе 293,6—349,2 гц шамасында болады. Мұндай жағдайда аспаптың даусы нашар шығады, тембрі құлаққа жағымсыз келеді.

Қазір домбыраның қақпағы 2—5 бөлек тақтайдан құрастырылып жүр. Тақтай бөлшектерінің санына қарай қақпақты құрастырудың және күйге келтірудің жолдары өзгеріп отыруға тиісті. Егер қақпақ екі бөлшектен ғана құралса, онда оларды бір тонға келтіру қажет, ал егер үш бөлшектен құралатын болса ортадағы тақтай күйге келтіріледі. Төрт бөлшектен құрастырылса ортадағы екі тақтайдың күйге келтірілетін болуы маңызды, өйткені негізгі тонды беретін солар.

Сөйтіп, қақпақ жасаудың бүкіл процесін оны күйге келтірумен бір мезгілде жүргізу қажет, яғни:

•қақпақтан өзіміз қажет еткен үнді оны әзірлеудің бастапқы сатысында-ақ алу керек;
•егер қақпақтың үні құрастыру ісі басталған кездің өзінде-ақ, тым жоғары болса, келесі тәжірибе үстінде де қажетті үнді ала алмайсыз, сондықтан оны күйге келтіріп және аспаптың шанағына орнатып текке әлектенбеу керек;
•аспаптың даусы жақсы болуы үшін қақпақтың үнін си-ге немесе си-бемольға жеткізу қажет;
•егер бөлек тақтайшалардың арасы дұрыс желімделмесе қақпақ біртектес ағаштан құрастырылмаса, талшықтардың бағытталуы қисық болса, жарықшақ сызат

Тәжірибе көрсеткеніндей домбыра-тенордың, қақпағының үніне қарап аспаптың тембрлік даусын күні бұрын білуге болады. Ал мұның, өзі аспаптарды көбінесе сапалы етіп жасауға мүмкіндік береді. Қақпақтың үні жақсы болса — тембрі жұмсақ, ал үні жоғары болса — тембрі ащы болады.

1970 жылы Осакаровка музыкалық аспаптар фабрикасында жасалған бес домбыраға лабораторияда талдау жасап көрген кезде, зерттеу мынаны көрсетті. Қалыңдығы 3,1 мм-ден - 4,1 мм-ге дейінгі қақпақтарды ашып қарадық. Артқы пружинаның биіктігі 5,2—5,6 мм шамасында екен. Мұндай көлем тербелістің қасиетті жиілігін және дұрыс күйге келтіру үшін керек болатын шарттылыққа сай емес. Қақпақтың қалыңдығын бір мм-ге жұқартқан соң және пружинаның биіктігін тағы бір мм-ге кеміткен соң тербеліс жиілігі азайды. Қақпақтың үні жарты тоннан астам төмендеді. Егер бұрын тербеліс жиілігі 138,56 гц болған болса, енді ол 128,8 гц кеміді.

Мұнан қорытарымыз, көптеп шығарылатын домбыралардың дауыс шығару мүмкіндігін жақсарту үшін тәжірибе жүргізудің нәтижесінде алынған параметрлерді сақтау қажет екендігіне көз жеткізу қиын емес. Халық шеберлері аспаптың үнін жақсарту жолында үнемі ойластырып, көп ізденіп келген. Сондықтан да олар домбыраның формасы мен құрылысына ерекше назар аударған.

Қолға алып зерттеген бірнеше домбырамыз тұтас ағаштан ойып жасалған. Сырт қарағанда бұл домбыралар жалпақ сияқты, алайда, шанақтың қуысы тостағанша дөңгеленіп ойылған, ал мұның өзі аспаптың даусы жақсы шығуына мүмкіндік береді. Қақпаққа серіппе орнатылмаған, бұл жағдай шанақтағы қақпақтың үні бір қалыптан өзгермеуіне көмектеседі екен.

Белгілі шебер И. Романенко және басқа да шеберлердің қолымен жасалынған бірнеше домбыраға көрнекті музыканттар талдау жасады. Мысалы, атақты орындаушы Дина Нұрпейісова тартқан Домбыра-альттің қақпағын ашып көрдік. Дина Нұрпейісова аспапқа мейлінше сын көзімен қарап ең сапалысын ғана таңдап алған болуы керек. Оның осы домбырасын 1939 жылы шебер Ермек Арыстанов жасапты.

Талдау мынаны көрсетті: шанақтағы қақпақтың тербеліс жиілігі 281,5 гц-ге тең. Домбыра-альт қақпағының көлеміне қарағанда (ені —195 мм, ұзындығы —344 мм) мұндай тербеліс ең жақсы болып саналады. Қақпақтың тербеліс жиілігі оны бөліп алғанда да сол күйінде қалдық Қақпақтың қалыңдығы 2,3—2,5 мм шамасында, артқы серіппенің биіктігі —2,2—2,7 мм, оның ені —6,4 мм, алдыңғы серіппенің биіктігі —2,2—2,7 мм, оның ені — 4 мм.

Шанақтың тербеліс жиілігі 320,12 гц. Шанақтың көлемі: оны құрайтын бөлшектердің қалыңдығы 2,0—2,3 мм, шанаққа қондырылатын контробичайканың қалыңдығы 2.0—1,7 мм шамасында, контробичайкалардың ені — 1,2 мм, бөліктер мен контробичайкалардың жалпы қалыңдығы 4,0 мм. Аспаптың шанағы жаңғақ ағашынан, мойны — қайыңнан, қақпағы — шыршадан жасалған. Сөйтіп, нақ осы тектес домбыра үшін ең қолайлы қақпақ қандай болуы керек екені белгілі болып отыр. Қақпақтың тисті дірілі шыршаны кептіру арқасында алынды. Серіппелердің көлемдері қақпақтың үніне нұқсан келтірмейтіндей етіп жасалған. Шанақтың, бөліктері мен контробичайкалары да тиісті көлемде, сондықтан шанаққа бекітілгеннен кейін де қақпақ өз құлақ күйін сол бұрынғы қалпында сақтап қалды.

Құрылысы мен даусының түпкі ерекшеліктері сақталып қайта жасалған домбыра оркестрдің құрамында домбыра-тенор қызметін атқара бастады. Нақ осы домбыраның, арқасында дәстүрлі аспаптық музыка — күйлерді орындағанда оркестр даусы ұлттық өзгеше рең танытады. Домбыраның репертуары орыс классикасы шығармаларымен және қазіргі заманғы музыкалық шығармаларымен де байып отыр.

Домбыра – қазақ қазақ болғалы бірге жасасып келе жатқан көне саз аспабы. Даламыздағы петроглифтерде домбыра тәрізді музыкалық аспапта ойнап тұрған адамдар – біздің бағзы домбырашы бабаларымыз. Біздің заманымыздан бұрынғы бес жүз жыл бұрын Ұлы Далаға табан тіреген әйгілі грек тарихшы Геродоттың сақтар жайлы сипаттауындағы: «Сақтар хаома атты сусынын ішіп, отты айнала отырып, екі шекті аспаптарында ойнап ән салады», - деген жолдар қазіргі қазақтың қымызы мен домбырасы емес деп кім айтар? Ұлы Далада өмір сүрген бағзы бабаларымыз әр дәуірде әр түрлі атпен үлкенді-кішілі мемлекет құрып, тарих сахнасына бірінің соңынан бірі келіп кетіп жатты. Бірақ олардың аты өзгергенімен, заты өзгерген жоқ деуімізге болады.

Домбыра – қазақтың қуаныш пен қайғысын бөлісетін, мұңдасар, сырласар жан серігі болып келген және бола да бермек. Әзірге табылған ең көне домбыра – Монғолияның Қобда аймағындағы Қарасу мен Дөргін көлдерінің ортасындағы үлкен аралдағы үңгірде сақталған, көне сына жазулы аспап. Бұл аспап та екі шекті.

Шек демекші, бұл негізі шек емес, ішек қой. Шек – бірдененің шегі, шекарасы. Ал ішек – домбыраның дыбысын шығаратын жіңішке бауы. Домбыраның ішегіне бергі Брусиловскийлер дәуірінде жасанды өнім леска тағыла бастағаны болмаса, арғы дәуірлердің бәрінде ешкінің аш ішегінен ежелгі әдіспен өңделіп, ширатылып әзірленген жіңішке зат қолданылып келген.

Қазақстан тәуелсіздік алуымен бірге домбыраның да күні туғаны анық. Шілде айының алғашқы жексенбісін Домбыра күні деп белгілеп, ел болып кеңбелгілеп, ел болып кең көлемде атап өту – елдігіміздің белгісі. Домбыра бұған әбден лайық. Домбыра, онымен күй тартып, ән салатын адамдарды осы күні төрге шығарайық. Тек осы күні ғана емес, жылдың үш жүз алпыс бес күні домбыра ұлтымыздың жүрегінде болғай.

Айгүл Темірбекқызы

27 ШІЛДЕ 2025 ЖЫЛ – ҚОҢЫР АУЫЛДЫҚ ОКРУГІ ӘКІМІНІҢ САЙЛАУЫ

Ескелді аудандық аумақтық сайлау комиссиясының ХАБАРЫ

Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 113-5 – бабына сәйкес Ескелді аудандық аумақтық сайлау комиссиясы Қоңыр ауылдық округі әкіміне төмендегі кандидаттарды тіркеді.

Бекбулганов Ринат Кайрошевич, 16.08.1990 жылы туған. Білімі жоғары. Ескелді ауданы әкімі аппаратының жалпы және қаржы-шаруашылық бөлімшесінің басшысы. Мекен-жайы: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қарабұлақ ауылы. Өзін –өзі ұсыну.

Ержанов Сырым Елубекович, 09.01.1980 жылы туған. Білімі жоғары. Зейнеткер. Мекен-жайы: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қоңыр ауылы. Өзін –өзі ұсыну.

Кулахметов Арай Елубекович, 21.01.1976 жылы туған. Білімі жоғары. Қоңыр ауылдық округінің әкімі. Мекен-жайы: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қоңыр ауылы. «AMANAT» саяси партиясы.

Нургамитов Бауыржан Кадыракинулы, 31.05.1991 жылы туған. Білімі жоғары. Қоңыр орта мектебінің директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары. Мекен-жайы: Жетісу облысы, Ескелді ауданы, Қоңыр ауылы. Өзін –өзі ұсыну.

Р. ЖЕКСЕНБЕКОВ
Ескелді аудандық аумақтық сайлау комиссиясының төрағасы

ОТАНДАСТАРЫМЫЗДЫҢ ЗЕЙНЕТАҚЫ ЖИНАҚТАРЫ 23,34 ТРЛН ТЕҢГЕГЕ ЖЕТТІ, БІР ЖЫЛДАҒЫ ӨСІМ – 21,3%

2025 жылғы 1 маусымдағы жағдай бойынша қазақстандықтардың зейнетақы жинақтарының көлемі 23,34 трлн теңгеге жетті. 12 айда 4,10 трлн теңгеге немесе 21,3%-ға артты.

2025 жылдың 1 маусымында міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) есебінен қалыптасқан зейнетақы жинақтарының көлемі 22,25 трлн теңге. 12 айдағы өсімі – 19,9%. Міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) бойынша зейнетақы жинақтары – 666,33 млрд теңге, 12 айдағы өсім – 10,7%. Өткен бір жыл ішінде ең үлкен өсімді (37,5%) ерікті зейнетақы жарналары (ЕЗЖ) бойынша жинақтар көрсетті, олардың 2025 жылдың 1 маусымындағы жағдай бойынша көлемі 8,45 млрд теңге.

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 2024 жылғы 1 қаңтардан түсе бастаған жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары (ЖМЗЖ) 2025 жылдың 1 маусымына 418,45 млрд теңге болды.

Түсімдер

Зейнетақы жинақтарының көлемі зейнетақы жарналары мен инвестициялық кіріс түріндегі кіріс ағындары есебінен ұлғаяды. Бір жыл ішінде салымшылардың жеке және шартты зейнетақы шоттарына 1 301,01 млрд теңге түсті. Бұл өткен жылдың сәйкес кезеңінің көрсеткішінен 20,4%-ға (немесе 220,26 млрд теңгеге) артық.

Жыл басынан бері МЗЖ есебі жүргізілетін жеке зейнетақы шоттарына (ЖЗШ) 2025 жылдың 1 маусымына 1 070,38 млрд теңге (өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда МЗЖ көлемі 12,1%-ға ұлғайды), МКЗЖ – 57,24 млрд теңге (өсім – 21,1%), ЕЗЖ – 1,21 млрд теңге түсті. 2025 жылдың 5 айында ЖМЗЖ 172,18 млрд теңгені құрады.

Төлемдер мен аударымдар

2025 жылдың 5 айында БЖЗҚ-дан жарналардың барлық түрлері бойынша жасалған төлемдер мен сақтандыру ұйымдарына аударымдар 646,05 млрд теңгені құрады. Бұл былтыр жасалған төлемдер көлемінен 75,9% немесе 278,68 млрд теңгеге көп.

Төлемдердің басым бөлігі тұрғын үй жағдайларын жақсартуға және емделуге арналған біржолғы зейнетақы төлемдерінің (БЗТ) еншісінде – 374,68 млрд теңге.

Бұл ретте баламалы мақсаттарға төленетін төлемдер көлемі былтырғы көрсеткішпен салыстырғанда 41,25%-ға ұлғайды.

Зейнет жасына толуына байланысты төлемдер жыл бойына 22,21% ұлғайып, 01.06.2025ж. 98,08 млрд теңгеге жетті. БЖЗҚ-дан зейнет жасына толуына байланысты берілетін орташа айлық төлем – 35 668 теңге.

Жыл басынан бері 01.06.2025ж. дейін мұрагерлік бойынша 28,96 млрд теңге, ҚР-дан тыс жерге тұрақты тұруға кетуге байланысты 15,24 млрд теңге, мүгедектігі бар адамдарға – 1,32 млрд теңге, жерлеуге – 4,48 млрд теңге көлемінде төлем жасалды. Сақтандыру ұйымдарына 123,29 млрд теңге аударылды.

ЖЗШ саны

2025 жылдың 1 маусымындағы жағдай бойынша БЖЗҚ-дағы зейнетақы шоттарының жалпы саны – 17,59 млн. бірлік (12 айдағы өсім – 1,45 млн бірлік немесе 9%). Бұл ретте салымшылардың (алушылардың) БЖЗҚ-дағы ЖЗШ саны 2025 жылдың 1 маусымына 12,56 млн бірлік болды. Оның ішінде: 11,17 млн - МЗЖ бойынша, 736,94 мыңы - МКЗЖ бойынша, 450,31 мыңы – ЕЗЖ есепетелетін шоттар.

Ал БЖЗҚ-дағы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келіп түскен ЖМЗЖ туралы мәліметтер ескерілетін шартты зейнетақы шоттарының саны - 5,04 млн бірлік.

Зейнетақы активтеріне қатысты барлық өзекті ақпарат enpf.kz сайтындағы «Статистика және аналитика» бөлімінде орналастырылған.

БЖЗҚ 2013 жылғы 22 тамызда «ГНПФ» ЖЗҚ» АҚ негізінде құрылды. БЖЗҚ құрылтайшысы және акционері – Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің «Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ арқылы Қазақстан Республикасының Үкіметі. БЖЗҚ зейнетақы активтерін сенімгерлікпен басқаруды Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге асырады. Зейнетақы заңнамасына сәйкес БЖЗҚ міндетті зейнетақы жарналарын, жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналарын, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын, ерікті зейнетақы жарналарын тартуды, сондай-ақ «Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктерінде орналастырылған депозиттерге міндетті кепілдік беру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйым аударған кепілдік берілген депозит бойынша кепілдік берілген өтемнің талап етілмеген сомасы есебінен қалыптастырылған ерікті зейнетақы жарналарын есепке алып, оның есебін жүргізеді, зейнетақы төлемдерін жүзеге асыруды қамтамасыз етеді. Сондай-ақ Қор нысаналы активтер мен нысаналы талаптарды есепке алуды, нысаналы жинақтау шоттарына нысаналы жинақтарды (НЖ) есепке алу мен есепетеуді, НЖ төлемдерін оларды алушының банк шоттарына есепетеуді, «Ұлттық қор – балаларға» бағдарламасы шеңберінде Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындаған тәртіппен НЖ қайтарымдарын есепке алуды жүзеге асырады (толығырақ www.enpf.kz сайтында).

ПЕНСИОННЫЕ НАКОПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНЦЕВ ДОСТИГЛИ 23,34 ТРЛН ТЕНГЕ: РОСТ ЗА ГОД - 21,3%

Объем пенсионных накоплений казахстанцев на 01.06.2025 г. составил 23,34 трлн тенге, показав рост за год на 4,10 трлн тенге или на 21,3%.

Пенсионные накопления за счет обязательных пенсионных взносов (ОПВ) на 1 июня 2025 года достигли 22,25 трлн тенге, увеличившись за 12 месяцев на 19,9%.

Сумма пенсионных накоплений за счет обязательных профессиональных пенсионных взносов (ОППВ) составила 666,33 млрд тенге, показав рост за 12 месяцев на 10,7%.

Наиболее существенный годовой прирост продемонстрировали накопления по добровольным пенсионным взносам (ДПВ) - на 37,5%, на 01.06.2025 г. их объем составил 8,45 млрд тенге.

На 1 июня 2025 года сумма пенсионных накоплений за счет обязательных пенсионных взносов работодателя (ОПВР), поступающих с 1 января 2024 года на пенсионные счета вкладчиков (получателей), составила 418,45 млрд тенге.

Поступления

Рост накоплений обеспечивается поступлениями пенсионных взносов, а также инвестиционным доходом. За год на индивидуальные и условные пенсионные счета вкладчиков поступило 1 301,01 млрд тенге взносов, что на 20,4% (или на 220,26 млрд тенге) больше показателя аналогичного периода прошлого года.

На индивидуальные пенсионные счета (ИПС) по учету ОПВ с начала года на 01.06.2025 г. поступило 1 070,38 млрд тенге (по сравнению с аналогичным периодом прошлого года объем ОПВ увеличился на 12,1%), ОППВ – 57,24 млрд тенге (рост на 21,1%), ДПВ – 1,21 млрд тенге. Взносы за счет ОПВР за первые 5 месяцев 2025 г. составили 172,18 млрд тенге.

Выплаты и переводы

Выплаты по всем видам взносов и переводов в страховые организации из ЕНПФ за 5 месяцев 2025 года составили 646,05 млрд тенге, что превышает объем выплат прошлогоднего показателя на 75,9% или на 278,68 млрд тенге.

Большую часть выплат составляют единовременные пенсионные выплаты (ЕПВ) на улучшение жилищных условий и лечение – 374,68 млрд тенге. При этом объем выплат на альтернативные цели по сравнению с прошлогодним показателем увеличился на 41,25%.

Выплаты по возрасту на 01.06.2025 г. увеличились за 12 месяцев на 22,21% и составили 98,08 млрд тенге. Отметим, что сумма средней ежемесячной выплаты по графику из ЕНПФ в связи с достижением пенсионного возраста составила 35 668 тенге.

С начала года по 01.06.2025 г. также осуществлены выплаты по наследству – 28,96 млрд тенге, выплаты в связи с выездом на ПМЖ за пределы РК – 15,24 млрд тенге, выплаты лицам с инвалидностью – 1,32 млрд тенге, выплаты на погребение – 4,48 млрд тенге. В страховые организации переведена сумма в размере 123,29 млрд тенге.

Количество ИПС

Общее количество пенсионных счетов в ЕНПФ на 1 июня 2025 года составило 17,59 млн единиц (рост за 12 месяцев - 1,45 млн единиц или 9%). При этом количество ИПС вкладчиков (получателей) в ЕНПФ на 1 июня 2025 г. составило 12,56 млн единиц, из них: 11,17 млн - по ОПВ, 736,94 тыс. - по ОППВ, 450,31 тыс. - по ДПВ.

Количество условных пенсионных счетов в ЕНПФ, на которых учитываются сведения о поступивших ОПВР, составило 5,04 млн единиц.

Вся актуальная информация о статистических данных по пенсионным активам размещена на сайте enpf.kz в разделе «Статистика и аналитика».

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан. Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных пенсионных взносов работодателя, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, а также зачисление и учет добровольных пенсионных взносов, сформированных за счет невостребованной суммы гарантийного возмещения по гарантируемому депозиту, перечисленной организацией, осуществляющей обязательное гарантирование депозитов, в соответствии с Законом Республики Казахстан «Об обязательном гарантировании депозитов, размещенных в банках второго уровня Республики Казахстан», обеспечивает осуществление пенсионных выплат. Также Фонд осуществляет учет целевых активов и целевых требований, учет и зачисление целевых накоплений (ЦН) на целевые накопительные счета, выплат ЦН их получателю на банковские счета, учет возвратов ЦН в порядке, определенном Правительством Республики Казахстан в рамках программы «Национальный фонд – детям». (Подробнее на www.enpf.kz).

ОСТОРОЖНО: ИНТЕРНЕТ МОШЕННИКИ!

С начала года области Жетісу зарегистрировано 51 (61) фактов интернет мошенничеств, в целом в сравнении с прошлым годом отмечается снижение интернет-мошенничество на 16,4 %.

51 фактов интернет мошенничеств в разбивке по регионам: г.Талдыкорган - 26, г.Текели - 3, Аксу – 2, Алаколь – 2, Ескельдинский - 3, Кербулакский – 2, Каратальский - 3, Коксуский – 1, Панфиловский – 6, Сарканский - 3.

В основном данный вид преступления совершается с использованием сотовых телефонов.

Мошенники используют различные способы получения необходимых персональных данных граждан для доступа к банковским сведениям: представляются высокопоставленными сотрудниками полиции, направляя на мессенджер WhatsApp заранее подделанные, подтверждающие документы: служебные удостоверения, постановление о возбуждении досудебного расследования, заверенные гербовой печатью, представляются сотрудниками финансовых отделов различных банков.

К примеру, Управлением полиции г.Талдыкорган расследуется досудебное расследование по заявлению гр. А. по факту незаконного оформления на нее онлайн денежного кредита и завладению ими.

Далее, они вводят Вас в заблуждение о том, что на Вас оформлен кредит и просят сообщить сведения по банковской карте: номер карточки, CV код, расположенный на обратной стороне банковской карты.

Зачастую мошенники используют звонки на мессенджер WhatsApp, поскольку звонки в WhatsApp трудно отследить, так как данные лица могут находиться как внутри страны, так и за ее пределами.

Интернет мошенничества совершаются также с использованием интернет сайтов : «Колеса», «Крыша», «OLX».

Через социальные сети : «Инстраграмм», «Телеграмм», «Фейсбук» , «В контакте» при публикации объявлений о продаже имущества. При этом мошенники наиболее часто используют очень низкую стоимость дорогих вещей, привлекая таким образом покупателей.

В настоящее время в связи с активизацией данного вида преступлений органами полиции принимаются меры направленные на предотвращение совершения данного вида преступлений. МВД начал рассылку SMS уведомлений предупредительного характера о мошеннических действиях преступников.

Органы полиции Республики призывают граждан быть бдительными и придерживаться основных мер предосторожности.

Основные рекомендации МВД:

1. Ни в коем случае не следовать так называемым «телефонным инструкциям работников банков или правоохранительных органов об оформлении кредитов, продаже имущества и переводе своих денег на безопасные счета, либо оформлении займов. Правоохранительные органы не проводят специальных операций по телефону.

2. Никому не сообщать свои персональные данные, реквизиты пластиковых карт, не передавать квитанции о переводах, и тем более коды и кодовые слова даже лицам, представляющимися сотрудниками банка, полиции и т.д.

3. Не доверять персональные данные неизвестным и непроверенным сайтам и другим источникам. Без проверки не производить предоплату. Пробовать договориться об оплате после получения товара. Такие услуги предоставляются к примеру Казпочтой.

4. Не осуществлять переводы по сомнительным сделкам, остерегаться финансовых схем без прозрачного источника дохода.

5. Для установки приложений пользоваться только официальными источниками App Store, Play Market и т.д.

6. Не переходить по ссылкам, которые направляют якобы для оплаты либо данные могут содержаться с СПАМ рассылках от неизвестных контактов или в сплывающих окнах. Часто мошенники предлагают для оплаты перейти по ссылке, которая на самом деле является фишинговой.

7. Регулярно менять пароли доступа к услугам банкинга, использовать 3D защиту и другие меры безопасности, предлагаемые банками

8.Чаще проверять движение денег на своих счетах.

М.Б. ХАЙРБАЕВ,
Старший прокурор отдела ФПИ в уголовной сфере Департамент Комитета по правовой статистике и специальным учетам Генеральной прокуратуры РК по области Жетісу

ОБЗОР ИНВЕСТИЦИОННОГО ПОРТФЕЛЯ ПОД УПРАВЛЕНИЕМ НБРК И УИП ПО СОСТОЯНИЮ НА 1 ИЮНЯ 2025 ГОДА

АО «ЕНПФ» (далее - ЕНПФ) представляет отчет об управлении пенсионными активами Национальным Банком Республики Казахстан (далее - НБРК) и управляющими инвестиционным портфелем (далее - УИП) на сайте enpf.kz в разделе «Статистика и аналитика - Инвестиционное управление пенсионными активами».

Общий объем пенсионных активов на 1 июня 2025 года под управлением НБРК и УИП составил 23 314,57 млрд тенге. По состоянию на эту дату пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении НБРК, сформированные за счет обязательных пенсионных взносов (далее - ОПВ), обязательных профессиональных пенсионных взносов (далее - ОППВ), добровольных пенсионных взносов (далее - ДПВ), составили порядка 22 834,90 млрд тенге . Объем пенсионных активов, сформированных за счет обязательных пенсионных взносов работодателя (далее - ОПВР), находящихся в доверительном управлении НБРК, - 417,28 млрд тенге.

Пенсионные активы под управлением УИП составили более 62,39 млрд тенге.

Инвестиционный портфель пенсионных активов под управлением НБРК

Национальный Банк, как доверительный управляющий пенсионными активами ЕНПФ, проводит сбалансированную инвестиционную политику: инвестирует в различные виды финансовых инструментов по валютам, странам, секторам и эмитентам.

Основные направления инвестирования пенсионных активов, сформированных за счет ОПВ, ОППВ, ДПВ, на 1 июня 2025 года выглядят следующим образом: государственные ценные бумаги Министерства финансов РК – 44,48%, облигации квазигосударственных компаний – 9,15%, облигации банков второго уровня Республики Казахстан – 3,27%, акции и депозитарные расписки эмитентов РК – 1,62%, МФО – 1,25%.

Инвестиционный портфель в разрезе валют, в которые номинированы финансовые инструменты, приобретенные за счет ОПВ, ОППВ, ДПВ, по состоянию на 1 июня 2025 г. выглядит так: инвестиции в национальной валюте – 59,37%, в долларах США – 40,63% портфеля пенсионных активов.

Из анализа структуры полученного дохода следует, что доход в виде вознаграждения по ценным бумагам, в том числе по размещенным вкладам и операциям «обратное РЕПО» составил 751,3 млрд тенге. Рыночная переоценка ценных бумаг, иностранной валюты, по активам, находящимся во внешнем управлении, сложилась отрицательной. Прочие доходы составили 4,33 млрд тенге.

Несмотря на краткосрочные колебания доходности, за последние 12 месяцев с июня 2024 года по май 2025 года размер начисленного инвестиционного дохода составил 2,60 трлн тенге, доходность за данный период составила 13,08% при инфляции в размере 11,30%.

Напомним, что пенсионные накопления являются долгосрочными инвестициями, поэтому оценивать инвестиционный доход следует как минимум за годовой период. Краткосрочные колебания доходности возможны вследствие волатильности курсов иностранных валют, изменения рыночной стоимости финансовых инструментов, а также влияния инфляции.

В таких условиях диверсификация инвестиционного портфеля играет ключевую роль: прибыль от одних инструментов компенсирует временные потери по другим, что обеспечивает сохранность и устойчивую доходность пенсионных сбережений в долгосрочной перспективе. Так, инвестиционный доход в динамике за последние 3 года показывает стабильный рост, доходность пенсионных активов опережает уровень инфляции.

Направления инвестирования ОПВР на 1 июня 2025 года выглядят следующим образом: государственные ценные бумаги Министерства финансов РК – 89,77%, операции РЕПО – 7,21%, депозиты НБРК – 2,74%. Инвестиционный портфель за счет ОПВР включает только финансовые инструменты, номинированные в национальной валюте. По состоянию на 1 июня 2025 года доходность ОПВР за последние 12 месяцев составила 11,39%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением НБРК с указанием эмитентов и обзор инвестиционной деятельности размещены на официальном сайте ЕНПФ. Также на сайте enpf.kz размещена информация о стуктуре портфеля по пенсионным активам, сформированным за счет ОПВР.

Управляющие инвестиционным портфелем

Общий объем пенсионных активов, находящихся под управлением УИП, составляет более 62,39 млрд тенге.

По состоянию на 01.06.2025 г. пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «Jusan Invest», составили 11,78 млрд тенге.

Основные инвестиции компании: паи Exchange Traded Funds (ETF) – 21,81%, облигации банков второго уровня РК – 18,26%, ГЦБ МФ РК – 16,88%, Репо – 14,28%, корпоративные облигации иностранных эмитентов – 7,63%, МФО – 6,36%, корпоративные облигации эмитентов РК – 5,39%, ГЦБ иностранных государств – 4,54%. Отметим, что 66,71% портфеля представлено в тенге, 31,89% - в долларах США, 1,40% - в других валютах.

По состоянию на 1 июня 2025 доходность пенсионных активов ЕНПФ за последние 12 месяцев, распределенная на счета вкладчиков (получателей), составила 14,65%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «Jusan Invest» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.06.2025 г. пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «Halyk Global Markets», составили 5,54 млрд тенге.

Основные инвестиции в структуре портфеля таковы: «обратное РЕПО» (не более 90 календарных дней) – 29,90%, корпоративные облигации иностранных эмитентов – 12,77%, государственные ценные бумаги Министерства финансов РК – 12,65%, облигации банков второго уровня РК – 10,73%, ценные бумаги, имеющие статус государственных, выпущенные центральными правительствами иностранных государств – 8,78%, облигации квазигосударственных организаций РК – 8,60%, долевые инструменты иностранных эмитентов (Паи ETF) – 7,58%, корпоративные облигации организаций РК – 6,09%, акции и депозитарные расписки, выпущенные организациями Республики Казахстан – 2,64%.

Инвестиции в национальной валюте составили 69,71% портфеля, в долларах США - 30,29%.

По состоянию на 1 июня 2025 доходность пенсионных активов ЕНПФ за последние 12 месяцев, распределенная на счета вкладчиков (получателей), составила 14,85%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «Halyk Global Markets» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.06.2025 г. пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении АО «BCC Invest», составили 6,32 млрд тенге.

Основные направления инвестиций: облигации БВУ РК – 25,37%, облигации квазигосударственных организаций Республики Казахстан – 17,97%, корпоративные облигации эмитентов-резидентов РК – 17,06%, корпоративные облигации иностранных эмитентов – 13,28%, РЕПО – 11,42%, ГЦБ МФ РК – 8,18%.

Инвестиции в национальной валюте составили 74,27% портфеля, в долларах США - 25,73%.

По состоянию на 1 июня 2025 доходность пенсионных активов ЕНПФ за последние 12 месяцев, распределенная на счета вкладчиков (получателей), составила 14,50%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «BCC Invest» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.06.2025 г. пенсионные активы ЕНПФ, находящиеся в доверительном управлении АО «Сентрас Секьюритиз», составили 2,40 млрд тенге.

В корпоративные облигации эмитентов РК инвестировано 22,67%, ГЦБ МФ РК - 20,43%, облигации БВУ РК – 14,19%, облигации квазигосударственных организаций – 12,33%, государственные облигации США – 6,27%, акции и депозитарные расписки эмитентов-резидентов РК – 4,26%, РЕПО – 2,50%.

Инвестиции в национальной валюте составили 67,65% портфеля, в долларах США - 32,35%.

По состоянию на 1 июня 2025 доходность пенсионных активов ЕНПФ за последние 12 месяцев, распределенная на счета вкладчиков (получателей), составила 15,58%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «Сентрас Секьюритиз» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

По состоянию на 01.06.2025 года пенсионные активы, находящиеся в доверительном управлении АО «ДО Народного Банка Казахстана «Halyk Finance», составили 36,35 млрд тенге.

Основные инвестиции в структуре портфеля выглядят так: ГЦБ МФ РК – 25,26%, облигации банков второго уровня РК – 11,25%, корпоративные облигации иностранных эмитентов – 9,90%, паи Exchange Traded Funds (ETF) – 8,41%, ГЦБ иностранных государств – 8,04%, облигации квазигосударственных организаций Республики Казахстан – 6,55%, корпоративные облигации эмитентов РК – 5,90%, акции и депозитарные расписки иностранных эмитентов – 2,88%.

В инструменты в национальной валюте инвестировано 58,41% портфеля, в долларах США - 41,59%.

По состоянию на 1 июня 2025 доходность пенсионных активов ЕНПФ за последние 12 месяцев, распределенная на счета вкладчиков (получателей), составила 15,06%.

Подробная структура инвестиционного портфеля финансовых инструментов под управлением АО «ДО Народного Банка Казахстана «Halyk Finance» с указанием эмитентов представлена на сайте ЕНПФ.

Напомним, что с 1 июля 2023 г. вкладчики могут передать в доверительное управление УИП:

- до 50% пенсионных накоплений, сформированных за счет ОПВ и ОППВ;
- до 100% пенсионных накоплений, сформированных за счет ОПВ и ОППВ, в случае заключения договора пенсионного аннуитета со страховой организацией;
- до 100% пенсионных накоплений, сформированных за счет ДПВ.

ЕНПФ создан 22 августа 2013 года на базе АО «НПФ «ГНПФ». Учредителем и акционером ЕНПФ является Правительство Республики Казахстан в лице ГУ «Комитет государственного имущества и приватизации» Министерства финансов Республики Казахстан.

Доверительное управление пенсионными активами ЕНПФ осуществляет Национальный Банк Республики Казахстан. В соответствии с пенсионным законодательством ЕНПФ осуществляет привлечение обязательных пенсионных взносов, обязательных пенсионных взносов работодателя, обязательных профессиональных пенсионных взносов, добровольных пенсионных взносов, а также зачисление и учет добровольных пенсионных взносов, сформированных за счет невостребованной суммы гарантийного возмещения по гарантируемому депозиту, перечисленной организацией, осуществляющей обязательное гарантирование депозитов, в соответствии с Законом Республики Казахстан «Об обязательном гарантировании депозитов, размещенных в банках второго уровня Республики Казахстан», обеспечивает осуществление пенсионных выплат. Также Фонд осуществляет учет целевых активов и целевых требований, учет и зачисление целевых накоплений (ЦН) на целевые накопительные счета, выплат ЦН их получателю на банковские счета, учет возвратов ЦН в порядке, определенном Правительством Республики Казахстан в рамках программы «Национальный фонд – детям». (Подробнее на www.enpf.kz).

МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ САЛАСЫНДАҒЫ ЖАҢАЛЫҚТАР

Қолданыстағы еңбек заңнамасында сыбайлас жемқорлық қылмыс жасаған адамдар үшін белгілі бір шектеулер қарастырылған.

Квазимемлекеттік сектор ұйымына жұмысқа тұру кезінде адам сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтердің бар не жоқ екені туралы анықтама ұсынуға міндетті.

Қазір квазимемлекеттік ұйымдарға жұмысқа орналастыруды шектеу барлық лауазымдарға қолданылады, бұрын бұл шектеулер басқарушылық функцияларды орындауға байланысты лауазымдарға қатысты болатын.

Бас прокуратураның Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті адамның сыбайлас жемқорлық қылмыс жасағаны туралы мәліметтерді беруді мемлекеттік қызметтер көрсету санатына ауыстырды.

Мемлекеттік көрсетілетін қызметтің қабылдануы және ұсынылуы www.egov.kz «электрондық үкімет» веб-порталы арқылы жүзеге асырылады.

Қызметтің орындалу мерзімі 10 минут, қосымша анықтамалық тексеріс жағдайында – 5 жұмыс күні құрайды.

Сондай-ақ қызметкерлерге қатысты мәліметтерді алу үшін, олардың келісімі болған жағдайда «жеке кабинет» және (немесе) sms-растау арқылы жұмыс берушілерге қолжетімді. Осындай қызметті мобильді азаматтар базасында тіркелген жағдайда ғана алуға болады.

Мобильді азаматтар базасында тіркелу үшін көрсетілетін қызметті алушы Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне жүгіну арқылы «электрондық үкімет» веб-порталының «Жеке кабинетіндегі» «телефон» бағанында телефон нөмірін көрсету немесе оны жеке сәйкестендіру нөміріне (ЖСН) байланыстыру қажет.

Балабеков Али КАНАТБЕКҰЛЫ ,
ҚР БП ҚСжАЕАЖК-нің Жетісу облысы бойынша
Департаментінің қылмыстық саладағы құқықтық ақпаратты
қалыптастыру прокуроры

ҚҰРМЕТТІ ҚАЛА ЖӘНЕ АУДАН ТҰРҒЫНДАР НАЗАРЫНА

Құқықтық статистика органдарымен көрсетілетін мемлекеттік қызмет алу тәртібіндегі оң өзгерістер енгізілгенін хабарлайды

Құқықтық статистика органдарымен мемлекеттік қызметтің 3 түрі көрсетіледі: соттылықтың болуы туралы анықтама, мұрағаттық анықтама және прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою туралы анықтама беру.

Мемлекет Басшысының мемлекеттік қызметті электрондық форматқа көшіру бойынша тапсырмасын іске асыру шеңберінде Комитет мемлекеттік қызметтің үш түрін автматтандыру және оңтайландыру жөнінде бірқатар іс-шаралар жүргізді.

Сонымен, «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» мемлекеттік қызмет толық автоматтандырылды.

Құжаттарды қабылдау және мемлекеттік қызметтерді көрсету нәтижесін беру www.egov.kz «Электрондық үкімет» веб-порталы (әрі қарай – портал) арқылы альтернативті түрде де, сонымен бірге анықтаманы қағаз үлгісінде алу қажет болған жағдайда Мемлекеттік корпорация арқылы жүзеге асырылады.

Сонымен бірге, қызметтерді оңтайландыру шеңберінде азаматтарға жылжымалы жүйенің абоненттік қондырғысы арқылы, яғни eGov порталының мобильдік қосымшасы арқылы электрондық анықтама алу мүмкіндігі берілген.

Азаматтарға арналған жаңа енгізулердің бірі Мемлекеттік корпорация филиалының мекенжайын таңдаумен шетелге шығу үшін анықтама алуға электрондық сұрау беру мүмкіндігі болып табылады, ол жерде қағаз түрінде жауап алуға болады. Бұрындары Мемлекеттік корпорацияға міндетті бара отыра қағаз варианты ғана жіберу мүмкін болатын.

Электрондық анықтаманы «EgovKzBot»Telegram-бота көмегімен алуға болады.

Анықтама алу үшін «Мобильді азаматтар базасына» (МАБ) тіркелу қажет. Бұл үшін eGov.kz порталында Жеке кабинетке өзінің деректерін енгізу қажет.

Анықтама алу үшін Telegram мессенджерді көшіру керек, «EgovKzBot» іздеу жолына енгізу, енгізу/қайта енгізу. Әрі қарай «Қызметтер» бағанында «Соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтама беру» атты сервисті таңдау, содан кейін азаматқа растау коды көрсетілген SMS – хабарлама келеді, кодты енгізгеннен кейін соттылықтың болуы немесе болмауы туралы ақпарат берілетін болады.

Сондай-ақ, порталда электрондық анықтаманы ЭЦҚ қоймай-ақ «Бір реттік SMS парольінің сервисінің» көмегімен алуға болады.

Сонымен қатар, порталда «Үшінші тұлғалармен анықтама алу сервисі» жүзеге асырылған. Енді, жұмыс берушілердің өздері он-лайн қызметті қолдана отыра «жеке кабинет» және (немесе) sms-растау арқылы сұрау жіберілетін адамға қатысты, адамдардың келісім шарты болған кезде басқа адамдарға қатысты соттылықтың болуы немесе болмауы туралы электрондық сұрау жібере алады.

Осындай қызметті алудың негізгі шарты МАБ-на тіркеу болып табылады. МАБ-не тіркелу үшін қызмет алушыға порталдағы «жеке кабинетте» «телефон» деген бағанда телефон нөмірін көрсету керек немесе оны ЖСН-ді Мемлекеттік корпорацияның кез келген фронт-офисіне тіркеу қажет.

«Комитеттің және оның аумақтық бақсармаларының мұрағаттары шеңберінде мұрағаттық анықтамаларды және/немесе мұрағаттық құжат көшірмелерін беру» мемлекеттік қызметі ішінара автоматтандырылған.

Қызмет алуға үшін электрондық саудаларды жіберу сервисі портал арқылы іске қосылды. Қазіргі уақытта, қызметті портал арқылы немесе Мемлекеттік корпорация арқылы тапсыруға болады. Қызметтің нәтижелерін Мемлекеттік корпорациясы арқылы ғана алуға болады. Қызмет көрсету мерзімі 30 күнтізбелік күннен 10 күнтізбелік күнге дейін қысқартылған.

«Прокуратура органдарынан, тергеу және анықтау органдарынан шығатын ресми құжаттарға апостиль қою» мемлекеттік қызметі автоматандырылмаған, ол Мемлекеттік корпорация арқылы қағаз түрінде көрсетіледі. Қызмет көрсету мерзімі 5 жұмыс күні. Прокуратура органдарынан шығатын апостиль қоятын құжаттардың 99% есепке ала отыра, соттылықтың болуы немесе болмауы туралы анықтаманы құрайды, мынадай мүмкіндік іске асырылады:

-композиттік қызметке электрондық өтініш беру –соттылықтың болуы немесе болмауы туралы апостиль қойылған анықтама;

-мемлекеттік баж онлайн режимінде электрондық үкіметтің төлем шлюзі (ЭҮ ТШ) арқылы төлеу;

-қызмет алушының филиалдың мекенжайын порталда таңдау.

Қызметтердің нәтижелерін қағаз түрінде алу үшін қызмет көрсететін Мемлекеттік корпорациялар.

Комитеттің қызметін электрондық форматқа 100% көшіру мақсатында, ҚР ӘМ «Е-Апостиль» сервисін іске асыру шеңберінде апостильдендіру бойынша қызметтерді электрондық форматқа толық көшіру жұмысы жүргізілуде.

Төребеков Айдын БОЛАТҰЛЫ
Қазақстан Республикасы
Бас прокуратурасы
Құқықтық статистика және арнайы
есепке алу жөніндегі комитетінің
Жетісу облысы бойынша Департамент бастығы аға әділет кеңесшісі

БАЛАЛАРДЫҢ САУЫҚТЫРУ ЛАГЕРЛЕРІНЕ ҚОЙЫЛАТЫН ТАЛАПТАР

Жаз – демалыс, ойын-сауық, денсаулықты қалпына келтіру уақыты. Ата-аналардың көпшілігінде балаларының жазғы демалысын қалай ұйымдастыруға болатындығы туралы мәселе туындайды. Ата-ананың барлығы дерлігі отбасылық бірлескен демалысқа шығып немесе баласына демалудың басқа түрлерін ұйымдастыра алмайды. Ата-анасы жұмыста болған кезде бала көбінесе үйде жалғыз қалып, компьютер, смартфон және теледидар алдында уақыт өткізеді.

Ең оңтайлы шешімнің бірі – балаңызды балаларды сауықтыру объектілеріне, яғни жазғы сауықтыру лагеріне жіберу.

Балаларды сауықтыру объектілері (маусымдық және жыл бойы жұмыс істейтін) – ол балаларды сауықтыру, олардың демалысы кезінде жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын меңгеру үшін жағдай жасайтын, 6 жастан бастап балаларды сауықтыруға арналған объектілер, сондай-ақ балалардың демалыс базалары мен орындары. Мұндай уақыт өткізудің өзіндік артықшылықтары бар. Баланың бос уақытының көп бөлігі ашық ауада өтеді. Бұл денсаулыққа пайдалы әсер етеді. Баланың өкпесі оттегімен қанығып, ал терісі күн ванналарын қабылдайды. Оқушыларды тәртіп пен өзін-өзі ұйымдастыруға үйретеді, балалардың әл-ауқатына оң әсер етеді.

Балалардың сауықтыру объектілеріне қандай талаптар қойылады? Балалардың сауықтыру объектілері Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2022 жылғы 10 тамыздағы № ҚР ДСМ-78 бұйрығымен бекітілген «Балалардың сауықтыру және санаторий объектілеріне қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларының талаптарына сәйкес келуі тиіс.

Балаларды сауықтыру және санаторий объектілерінде балаларды тамақтандыру кемінде бес рет, қосымша екінші таңғы аспен немесе кешкі аспен, тамақтану арасындағы аралық 4 сағаттан аспайтындай етіп көзделеді. Ас арасындағы аралықта ас мәзіріне тамақтану рационы мен нормасын сақтай отырып, сүт немесе қышқыл сүт өнімін қосу арқылы тамақтандыруды ұйымдастыру қажет. Балалар мен жасөспірімдердің рационында витаминді-минералды кешенмен байытылған тамақ өнімдері, дайын тағамдарды «С» дәруменімен витаминдеу жүргізіледі. Медициналық персонал балалардың денсаулық жағдайына динамикалық бақылау жүргізуді, шынықтыру, сауықтыруды жүргізуді қамтамасыз етеді.

Лагерьлерде жазғы сауықтыру маусымының ашылуының алдында жөндеу-қалпына келтіру және профилактикалық іс-шаралар ұйымдастырылады және жүргізіледі:

1) үйлерді жөндеу жұмыстары (ағымды/күрделі жөндеу жұмыстары);
2) инженерлік желілердің, желдету және ауа баптау жүйелерінің жұмыс істеу тиімділігін тексеру;
3) ауыз суды зерттей отырып, сумен жабдықтау құрылыстары мен желілерін профилактикалық жуу және дезинфекциялау;
4) аумақты тазалау және абаттандыру;
5) профилактикалық дезинфекциялық, дезинсекциялық және дератизациялық іс-шараларды жүргізу;
6) зертханалық-аспаптық зерттеу жүргізу (ас блогынан ауыз су сынамалары: бактериологиялық, санитариялық-химиялық зерттеулерге; жабық жүзу бассейндері мен ванналарынан, жағажайлардан бактериологиялық, санитариялық-химиялық, вирусологиялық, паразитологиялық зерттеулерге су сынамалары; топырақ, құм: паразитологиялық, бактериологиялық көрсеткіштерге);
7) сауықтыру науқаны басталар алдында және әрбір ауысым аяқталғаннан кейін техникалық персонал күрделі жинау жүргізу;
8) жазғы сауықтыру лагеріне жұмысқа қабылдау алдында персонал міндетті, профилактикалық медициналық қарап-тексеруден өтуді, медициналық қарап-тексеруден және гигиеналық оқытудан өткенін куәландыратын құжаттың болуын қамтамасыз етеді.

Балаларды сауықтыру ұйымдары эпидемиялық маңызы жоғары объектілерге жатады. Маусымдық жазғы лагерлерде балаларды сауықтыру жөніндегі қызметті жүзеге асыратын заңды және жеке тұлғалар объектілерді пайдалануға беру алдында санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды алу үшін аумақтық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармаларына өтінішпен жүгінеді. Бұл мемлекеттік қызмет «Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласында мемлекеттік қызметтер көрсетудің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2020 жылғы 30 желтоқсандағы № ҚР ДСМ-336/2020 бұйрығына сәйкес көрсетіледі.

Санитариялық-эпидемиологиялық қорытынды – мемлекеттік санитариялық-эпидемиологиялық бақылау мен қадағалау объектілерінің халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығы саласындағы нормативтік құқықтық актілерге сәйкестігін куәландыратын құжат.

Балаларды сауықтыру лагеріне қабылдау үшін қандай құжаттар қажет? Балаларды қабылдау келесі денсаулық жағдайы туралы құжат болған кезде жүзеге асырылады: «Денсаулық сақтау саласындағы есепке алу құжаттамасының нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 30 қазандағы № ҚР ДСМ-175/2020 бұйрығымен бекітілген 071/у нысаны бойынша «Сауықтыру лагеріне баратын оқушыға арналған медициналық анықтама» деген денсаулық жағдайы туралы құжат, инфекциялық аурулармен байланысы жоқ деген анықтама болған кезде жүзеге асырылады.

Жазғы сауықтыру лагерінде өткізген уақыт балалар үшін көптеген жылдар бойы есте қалады. Өйткені, Сіздің балаңызға көптеген жағымды эмоциялар мен жаңа достар сыйлайтын басқа орынды табу қиын!

Е.Сейсембинов,
Ескелді аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы басшысы
Г.Мұстафина,
Ескелді аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы

ТҰРҒЫНДАР НАЗАРЫНА!

«Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесінде округ тұрғындарына «өзіне - өзі қызмет көрсету бұрышы» орналасқан. Округ тұрғындары интернет желілері қосылған компьютерлердің көмегімен, керекті анықтамаларды ала алады.

«Электрондық үкімет» «egov.kz», «Электрондық лицензия» «e.license», порталдарына кіріп, электронды цифрлы қолтаңбамен тіркеліп, келесі қызметтерді онлайн түрде алуға болады: қашықтықтан ЭЦҚ ашу (электронды цифрлы қолтаңба), мекен-жай бойынша тіркеуге тұру; тіркеуден шығару; емханаға тіркелу;әскери есеп және қауіпсіздік құжаттары, жүргізуші куәлігінің уақытын ұзарту, жеке басында мүліктің тіркелуі, тіркелмеуі, соттылығы бар, жоқтығы туралы және денсаулығына қатысты анықтамалар, мүмкіншілігі шектеулі азаматтар үй кезегіне тұру, балаларға жәрдемақы тағайындауға өтініш білдіру, зейнетақы жинақтары туралы және тағы басқа анықтамаларды электронды, жылдам және тегін алуға болады.

Сонымен қатар, «Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» мемлекеттік мекемесі мемлекеттік көрсетілетін қызметтердің 5 түрін ұсынады.

1. Кент,ауыл жерлерінен жер учаскесін беру.
2. Сауда-саттық (конкурстарды, аукциондарды) өткізуді талап етпейтін мемлекеттік меншігіндегі жер учаскелеріне құқықтарын алу.
3. Жер учаскелерін алу үшін кезекке қою.
4. Жер учаскесінің нысаналы мақсатын өзгертуге шешім беру.
5. «Жер учаскесін жеке меншікке ақысын бірден төлеп не бөліп төлеу арқылы сату» мемлекеттік қызметі.

Электронды порталмен жұмыс жасау кезінде қиындықтар туындайтын болса, әкімшілік қызметкерлерінен немесе 1414 номеріне хабарласып кеңес алуларыңызға болады.

Толық ақпаратты төмендегі көрсетілген мекен-жайымыздан біле аласыздар: Ескелді ауданы, Бақтыбай ауылы, Ілияс Жансүгіров көшесі №28.

«Бақтыбай ауылдық округі әкімінің аппараты» ММ

ҰЛТТЫҚ ДОМБЫРА КҮНІ – ҰЛТ РУХЫН ҰЛЫҚТАҒАН МЕРЕКЕ

Қазақ халқы үшін сондай баға жетпес асыл мұралардың бірі – домбыра. Халқымыздың тарихи шежіресі мен рухани әлемінің символы. Осы ұлттық байлығымызды дәріптеп, өскелең ұрпаққа насихаттау мақсатында елімізде 2018 жылы Тұңғыш Президент Н.Ә.Назарбаевтың бастамасымен шілденің бірінші жексенбісі – Ұлттық домбыра күні болып белгіленген. Домбыраның тарихы бірнеше мың жылдықты қамтиды. 2018 жылы домбыра ЮНЕСКО-ның материалдық емес мәдени мұралар тізіміне енгізілді.

Қос ішек, тоғыз перне – қазақтың жанын тербеткен қоңыр үн. Әр қазақ шаңырағында домбыра болған. Ол - жыршыға жыр айтқызып, күйшіге күй шерткізген елге рух берген киелі аспап.

Домбыра - тек музыкалық аспап қана емес, ол – тәрбие құралы, тарихты сөйлеткен шежіре. Батырларлар жырын тыңдап, ән мен күйдің тереңіне бойлаймыз. Осындай асыл мұрамызды ел болып еске алып, құрмет көрсететін ерекше мереке саналады.

Құрманғазы,Тәттімбет, Дина сынды ұлы күйшілердің мұрасы арқылы біз ата-бабаларымыздың рухани әлемімен байланыс орнатамыз. Бүгінгі таңда домбыра жастардың қызығушылығын оятып, мектептен бастап ансамбльдер мен оркестрлерде лайықты орын алып отыр.

Бұл мереке өткен мен бүгінді, болашақты жалғайтын, рухты көтеретін ерекше мереке. Домбыраның қоңыр үні әр қазақтың жүрегінде мәңгілік жаңғырып тұрады.

С.А.КЕРЕМКУЛОВА ,
Алдабергенов ауылдық
кітапханасының кітапханашысы

БАЛАЛАРДЫ ТЕРЕЗЕДЕН ҚҰЛАУДАН САҚТАҢЫЗДАР!

Жыл сайын балалардың терезеден құлау жағдайлары тіркеледі. Бұл жаңа мәселе емес, дегенмен де кейбір ата-аналар осыған жауапсыздықпен қарап, терезесі ашық тұрған пәтерде балаларды жалғыз қалдырып кетеді.

Құрметті ата-аналар, әрине, балаларыңыз сіз үшін ең қымбат жан. Егер сіздің салғырттығыңызға байланысты бала өмір мен өлім шегіне шықса, сіз ең алдымен орын алған оқиғаға өзіңізді кінәлайсыз. Сіздің отбасыңыздың тыныштығын сақтау және қайғы-қасіретті болдырмау үшін балаңызды ашық терезеге жібермеу, оның үстіне ашық бөлмеде караусыз қалдырмау жеткілікті.

Терезеден құлау-балалардың жарақаттануы мен өлім-жітімінің негізгі себептерінің бірі болып табылады, әсіресе қалаларда. Балалар ашық терезенің алдында білуге құмарлығына байланысты өте осал. Жыл сайын ыстық күндер басталысымен балалардың терезеден құлау жағдайлары өседі. Балаларды қорғау - бұл бірінші кезекте ата-аналардың міндеті. Баланы терезеден құлаудан қалай қорғауға болады?

1. Кішкентай балаларды жалғыз қалдырмаңыз. Жалпы барлық құлау жағдайлары ата-аналар балаларды қараусыз қалдырғанда орын алады.

2. Бала терезе алдына шыға алмауы үшін жиһаздың барлық түрлерін терезеден алып тастаңыз. Тіпті аяқтарында берік ұстай алмайтын балалар да терезеге шыға алады, егер жанында ыңғайлы заттар, мысалға балаға арналған ағаш-диван, кресло, орындық, журнал үстелі, гүл ыдысы, ойыншықтарға арналған қорап болуы мүмкін.

3. Москит торына ЕШҚАШАН үміт артпаңыз! Олар құлаудан қорғауға арналмаған! Керісінше - москит торы трагедияға ықпал етеді, өйткені бала өзін қауіпсіз сезінеді және терезеге де, оған да сүйенеді. Балалар жиі осы торлармен бірге түседі. окна в положении «сложное открывание».

4. Мүмкіндігінше, терезелерді «күрделі ашылу» жағдайын қолданып ашыңыз.

5. Терезелерге, балаға терезені бірнеше сантиметрге ғана ашуға мүмкіндік беретін арнайы бекіткіштерді қойыңыз. Егер арнайы бекіткіштерді және сақтандыру құралын қазір орнатуға мүмкіндігіңіз болмаса, тұтқаны бекітетін болттарынан бұрауышпен бұрап алып оны уақытша жоғары қойыңыз, қажет кезде ғана қолданып, қайта алып тастап отырыңыз.

Есте сақтаңыз! Егер сіз балаға терезеден бірдеңе көрсетсеңіз - оны әрдайым мықтап ұстаңыз, баланың күрт қимылдарына дайын болыңыз, алақаныңызды құрғақ ұстаңыз, баланы киімінен ұстамаңыз.

Ескелді ауданы ТЖБ баспасөз қызметі.

Меншік иесі: «ЕСКЕЛДІ ЕЛІ» ЖШС
директор - бас редактор Инкар Ерболқызы НҰРСҰЛТАНОВА.
Редакцияның телефоны 3-19-15

Газет қазақ және орыс тілдерінде аптасына бір рет жұма күні шығады.

Эл. мекенжайымыз: Eskeldi_eli@mail.ru

Газет ҚР Инвестициялар және даму Министрлігінің байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2015 жылғы 16 қарашада тіркеліп, № 15692-Г куәлігі берілген.
Регистрационное свидетельство № 15692-Г от 16 ноября 2015г. выдано Министерством по инвестициям и развитию РК, комитетом связи, информатизации и информации.

Газет материалдары редакцияның компьютерлік орталығында беттеледі. Газет «Гамма-принт» Республикалық полиграфиялық баспа кешені» ЖШС-ның баспаханасында басылады. Баспахананың мекен-жайы: 050061, Алматы қаласы,Райымбека көшесі, 369-үй

Редакция мекенжайы: индекс 040500 Қарабұлақ ауылы, Сатпаева көшесі, 67 үй.

Осы шығарылымның таралымы 1900
Тираж 1900
Тапсырыс 952
Көлемі 2 баспа табақ.

Авторлардың мақалалары редакцияның көзқарасын білдірмейді.
Опубликованные материалы не обязательно отражают точку зрения редакции.

Компьютерная верстка Д.ДАУРЕНҚЫЗЫ